gloria & honore coronatus, & conſtitutus ſup opera ma-
nuum plaſmatoris. Magis autem ob inſigne diuinæ ſimi-
litudinis præcellebat, & erat illi ſors & ſocietas cū plebe
angelorū, & cum omni militia cæleſtis exercitus. C Sed
mutauit iſtā gloriā dei in ſimilitudinē uituli comedentis
fœnū. Inde eſt ꝙ panis angelorū factus eſt fœnū poſitum
in præſepio: appoſitum nobis tanquā iumētis, uerbū qp-
pe caro factū eſt, & iuxta ꝓphetā oīs caro fœnū. At fœnū
Eſa. 11. iſtud minime deſiccatū eſt: nec ex eo cecidit flos, quia re-
quieuit ſuper ipſum ſpūs dn̄i. Propter hoc nāqꝫ aliquan-
do finis uenit uniuerſæ carnis: quia ſpūs receſſerat uitæ.
Deniqꝫ ait. Non permanebit ſpūs meꝰ in hoīe in æternū:
quia caro eſt. Carnis noīe hoc loco uitiū deſignari intelli-
ge: non naturam. Nec eñ ſpm̄ natura expungit ſed uitiū.
Propter uitiū ergo oīs caro fœnū, & oīs gloria eiꝰ tāquā
flos fœni. Exiccatū eſt, inquit, fœnū & cecidit flos: ſed nō
Eſa. 40. ille flos q de uirga & radice ieſſe aſcēdit: eò ꝙ reqeuit ſup
eum ſpūs dn̄i. Nec illud fœnū quod uerbum factum eſt: ꝓ
eò ꝙ ſequitur in propheta. Verbū aūt dn̄i manet in æter-
Ibidem. num. Si eñ fœnū uerbū, & uerbū in æternū manet, fœnū
quoqꝫ neceſſe eſt maneat ī æternū. Alioqn qūo uitam præ
bet æternam ſi ipſum minime manet æternum? Ait enim.
Si quis mādūcauerit ex hoc pane, uiuet in æternū. Et quē
Ioan. 6. panē dicat, aperit cum ſubiungit. Et panis quē ego dabo:
Ibidem. caro mea eſt pro mūdi uita. Qūo ergo æternū nō eſt quo
æternaliter uiuit? Sed recole nūc mecū uocē filij ad patrē
loquentis in pſalmo. Non dabis, inquit, ſanctū tuū uide-
Pſal. 15. re corruptionē. Haud dubiū quin de corpore dicat quod
in ſepulchro iacebat exanime. Hoc enim ſanctū & angelꝰ
qui nūciauit uirgini locutꝰ eſt dicēs, & quod naſcet ex te
ſanctū, uocabit filius dei. Quo ergo pacto ſanctum fœnū
poterat uidere corruptionē, quod de incorrupti uteri ꝑ-
petuo uirore uernātibꝰ paſcuis ortū: etiā auidos angelo-
rum in ſe figere poſſit obtutꝰ inſatiabilr oblectādos? D
Perdat ſane fœnū uiriditatē, ſi Maria uirginitatem amiſe
rit. Ergo cibus hoīs mutauit in ſe pabulum pecoris: hoīe
mutato ī pecus. Heu triſtis & lachrymoſa mutatio: ut ho-
mo paradiſi accola, terræ dn̄s: celi ciuis: domeſticus domi
ni ſabaoth, frater beatorum ſpirituum, & cæleſtium cohæ
res uirtutū: repentina ſe conuerſiōe inuenerit, & propter
infirmitatē iacentē in ſtabulo, & propter pecorinam ſimi-
litudinē indigētē fœno, & propter indomitā feritatem al-
ligatū præſepio, ſicut ſcriptū eſt. In chamo & fræno maxil
las eorū conſtrige: qui nō approximāt ad te. Agnoſce tñ
pſal. 31. ô bos poſſeſſorē tuū, & ô tu aſine præſepe dn̄i tui: ut pro-
Eſaiæ. 1. phetæ dei fideles inueniātur q iſta ſunt dei mirabilia præ-
locuti. Cognoſce pecus quem nō cognouiſti homo. Ado
ra in ſtabulo quē fugiebas in paradiſo. Honora preſepiū
cuius contempſiſti imperiū. Comede fœnū quem panem:
& panē angelicū faſtidiſti. B Sed quænā cauſa, inquis,
tantæ deiectionis? Profectò ꝙ homo cum in honore eſſet
non intellexit. Quid non intellexit? Non dicit. Non dica
mus. Poſitus in honore nō intellexit ꝙ limus eſſet, hono
ris faſtigio delectatus, & cōtinuo in ſe expertus eſt ꝙ tan-
to poſt tempore homo de filijs captiuitatis & prudenter
aduertit, ueraciter protulit dicens. Qui ſe putat aliquid
eſſe cum nihil ſit, ipſe ſe ſeducit. Væ miſero ꝙ nō fuit qui
iam tunc diceret ei. Quid ſupbis terra & cinis? Hinc ægre
gia creatura gregi admixta eſt: hic beſtiali ſimilitudie dei
ſimilitudo mutata eſt: hinc ſocietas cum iumentis pro cō
ſortio angelorum inita eſt. Vides quàm ſit fugiēda nobis
hæc ignorantia: de qua tot milia malorum uniuerſo no-
Pſal. 48. ſtro generi prouenerunt? Ait enim propheta hominē iu-
mentis inſipientibus comparatum: quia nō intellexit. Ca
uenda proinde oīmodis ignorantia: ne forte ſi adhuc ſine
intellectu, & poſt uexationē inuenti fuerimus: multo plu-
ra & grauiora prioribus mala inueniāt nos: dicaturqꝫ de
Hier. 51. nobis. Curauimus babylonē & nō eſt ſanata. Merito qdē
ꝙ nec uexatio dederit intellectū auditui. C Et uide ne
forte etiā hic ſponſus cum dilectam ab ignorātia tanto in
crepationis tonitruo deterreret, propterea minime dixe-
rit, egredere cū gregibꝰ, aut egredere ad greges, ſed egre
dere ait poſt greges ſodalium tuorum. Vt quid hoc? Sa-
nè aut ſecundā proinde ignorantiā priore magis pauēdā
pudendāqꝫ oſtenderet: ꝙ illa hoīem beſtijs parem feciſſet,
iſta & poſteriorē. Nam homines quidē merito ignorātiæ
ignorati, id eſt reprobati, & ad tremēdum illud iudicium
ſtare, & igni perpetuo tradi habēt, nō autem & pecudes.
Nec dubium fore deterius his qui ſic erūt, quàm his quæ
omnimodo nō erūt. Melius ei fuerat, inquit, ſi natus non Mar. 14.
fuiſſet homo ille. Non utiqꝫ ſi natus non fuiſſet omnino:
ſed ſi natꝰ nō fuiſſet homo: ſed uerbi gratia: aut pecus aut
alia quæpiam creatura: quæ qm̄ iudicium nō haberet, ad
iudicium nō ueniret: ac per hoc nec ad ſuppliciū. Sciat er
go anima rationalis quæ ſe ob priorem ignorantiam eru-
beſcit pecudes habere ſodales in perfruendis utiqꝫ bonis
terræ: nō etiam ſimiliter ſocias habituram in perferendis
tormentis gehennæ, & tum demum etiam ab ipſis gregi-
bus ſuorum ſodalium iumentorū cum dedecore exturbā-
dam, nec iam uel cum ipſis ituram, ſed planè poſt quando
illis nihil mali ſentientibus, ipſa malis oībus exponetur,
A quibꝰ non liberabitur in æternū: ſiquidē ſecūdo igno-
rare adiecerit. Egredit itaqꝫ homo & ſolitarius abijt poſt
greges ſodaliū ſuorum, cum ſolus in inferno inferiori re-
truditur. An non tibi poſteriorē uidetur tenere locum: q
ligatis manibus & pedibus proijcitur in tenebras exterio
res? Et erunt ꝑfectò nouiſſima hominis illius peiora prio
ribus, quādo qui prius beſtijs æquabatur, nūc & poſtpo- Lucæ. 11.
nitur. Puto ꝙ & in præſenti uita ſi bene aduertas, poſte-
riorem ire pecoribus hominē iudicabis. An non ſiquidē
tibi uidet ipſis beſtijs quodammodo beſtialior eſſe homo
ratione uigens, & ratione nō uiuēs? Nam pecus quidem
ſi ſe ratione non regat, excuſationē habet à natura, à qua
hoc ei pœnitus munus negatum eſt, non habet homo, cui
ab ipſa ſpeciali prærogatiua donatū eſt. A Merito pro-
inde eoipſo cenſetur homo egredi, & poſt ire gregalibus
animantibus, ꝙ ſolum hoc animal conuerſatione degene
ri iura naturæ tranſgrediens: rationis compos: ratiōis ex-
pertia moribus & affectibus imitatur. Conuincitur ergo
ire poſt greges homo, & nunc quidem deprauatione na-
turæ: poſtmodum autem & extremitas pœnæ. Ecce ſic ma-
ledicetur homo qui ignorantiam dei habere inuētus fue-
rit. Dei dicam an ſui? Vtrunqꝫ ſine dubio, utraqꝫ ignoran
tia damnabilis eſt: utralibet ſufficit ad perditionē. Vis ſci
re quia ita eſt? Sed de dei minime dubitas: ſi tamen cōſtet
tibi nō aliā uitā eſſe æternā, quàm ut patrē cognoſcas deū
uerum, & quē miſit ieſum xp̄m. Audi ergo ſponſum liqui
do: & aperte in anima etiam aīæ ignorantiā condēnātem.
Quid enim dicit? Non utiqꝫ ſi deum: ſed ſi ignoras te, in-
quit, &c. Patet ergo quia ignorans ignorabit: ſiue ſe, ſiue 1. Co. 14.
deum ignorare contingat. De qua utraqꝫ ignorantia erit
nobis (ſi tamen deus manum apponat) utilis admodū di-
ſputatio. Non modo tamen, ne fatigati & nō præmiſſa ex
more oratione: aut ego minus diligēter rem neceſſariam
proſequar, aut uos minus attente, quæ non niſi magno ſu
ſcipienda ſunt deſiderio audiatis. Etenim ſi corporis cibꝰ
cum abſqꝫ appetitu, & ſatiatus illum ſumis: non modo nō
ꝓdeſt, ſed & nocet plurimū: multo magis panis animæ cū
faſtidio ſumptus: non ſcientiæ nutrimētum, ſed magis tor
mentum conſcientiæ importabit. Quod à nobis auertat
ſponſus eccleſiæ ieſus chriſtus dominus noſter: qui eſt ſu-
per omnia deus benedictus in ſecula. Amen.

Quòd ſcientia literarum ſit bona ad inſtruendū:
ſed ſcientia propriæ infirmitatis ſit utilior ad ſa-
lutem. Sermo. XXXVI. C

EN ego mei ꝓmiſſiōi: en ego deſiderijs ueſtris:
en ego etiam deo pro debito famulatu triplici
ut uidetis ratione urgeor ad loquendum: pacti
ueritate: charitate fraterna: timore domini. Si
tacuero: os meum condemnabit me. Quid ſi loquar? Pro
fectò uereor idem iudicium: ne loquētem uidelicet & non Rom. 15.
facientē identidē os meū condēnet me. Iuuate me oratio
nibus

nibus ueſtris ut ſemper poſſim & loqui quæ oportet, &
opere implere quæ loquor. Non ignoratis hodiernū uo-
bis propoſitū eſſe ſermonem de ignorantia: uel potius de
ignorantijs: qm̄ duæ ſi meminiſtis propoſitæ ſunt: noſtri
una, & altera dei. Quas & monuimꝰ ambas eſſe cauendas:
ꝙ ambæ dānabiles ſint. Supereſt ut clarius hoc ipſum fa-
ciam: ediſſerā pleniꝰ. Sed prius quærendū exiſtimo: ſit ne
ignorantia oīs dānabilis, & mihi quidē uidetur non eſſe.
(neqꝫ eñ oīs ignorātia damnat) ſed multa & innumera eſ
ſe quæ neſcire liceat abſqꝫ diminutione ſalutis: uerbi gra
tia. Si ignoras fabrilē artem, ſeu carpentariā: aut cementa
riam, & quæcunqꝫ iſtiuſmodi ſunt artes quæ ad uſus uitæ
huius præſentis ab hoībus exercētur: nunqd impedit ad
ſalutē? Etiā abſqꝫ oībus illis artibꝰ quæ liberales dicūtur,
quāuis honeſtioribus utilioribuſqꝫ ſtudijs & diſcātur &
exerceant, & quāplurimi hoīm ſalui facti ſunt: placentes
moribus atqꝫ operibus. Quantos enumerat apoſtolus in
epiſtola ad hebræos factos dilectos nō ī ſcientia literarū:
ſed in cōſcientia pura & fide nō ficta? Omnes placuerunt
deo in uita ſua, uitæ meritis, non ſcientiæ. Petrus & An-
dreas & filij Zebedæi cæteriqꝫ cōdiſcipuli omnes non de
ſchola rhetorū aut philoſophorū aſſumpti ſunt: & nihilo
minus tñ ſaluator per ipos operatus eſt ſalutem in medio
terræ. Non in ſapiētia quæ in ipſis eſſet plusquàm in cun
ctis uiuentibus: quēadmodū ſanctus aliquis de ſemetipo
cōfeſſus eſt, ſed in fide & lenitate ipſorū ſaluos fecit illos
etiā & ſanctos, etiā & magiſtros. Deniqꝫ notas mundo fe-
cerūt uias uitæ, & non in ſublimitate ſermonis: aut in do-
ctis humanæ ſapiētiæ uerbis: ſed ſicut placuit deo per ſtul
titiam prædicationis eorum ſaluos facere credentes: quia
mundus eū in ſua ſapientia nō cognouit. A Videar for
ſan nimius in ſuggillatione ſcientiæ: & quaſi reprehēdere
doctos ac prohibere ſtudia literarum. Abſit. Nō ignoro
quātū eccleſiæ profuerint: & proſint literati ſui: ſiue ad re
fellendos eos q ex aduerſo ſunt: ſiue ad ſimplices inſtruen
Oſee. 4. dos. Deniqꝫ legi. Quia tu repuliſti ſciētiā, repellam & ego
Dan. 12. te: ut non fungaris mihi ſacerdotio. Legi. Qui docti fue-
rint: fulgebūt quaſi ſplendor firmamēti, & qui ad iuſtitiā
erudiunt multos: quaſi ſtellæ in perpetuas æternitates.
1. Cor. 8. Sed & ſcio ubi legerim ſciētia inflat, & rurſum: qui appo
nit ſcientiam apponit & dolorē. Vides quia differentia eſt
ſcientiarū: qm̄ alia inflans, alia cōtriſtans eſt? tibi uerò ue-
lim ſcire quænā harum uideat utilior ſeu magis neceſſaria
ad ſalutē. Illáne quæ tumet: an quæ dolet? Sed non dubi-
to quin dolētē tumēti præferas: quia ſanitatē quā tumor
ſimulat: dolor poſtulat. Qui autem poſtulat: propinquat
Lucæ. 11. ſaluti: qm̄ qui petit accipit. Deniqꝫ q ſanat contritos cor-
Pſa. 146 de, execratur inflatos: dicente ſapiētia: quia deꝰ ſuperbis
Iaco. 4. reſiſtit: hūilibus aūt dat gratiam. Et apl's aiebat. Dico aūt
per gratiā quæ data eſt mihi oībus qui ſunt inter uos nō
plus ſapere quàm oportet, ſed ſapere ad ſobrietatem. Nō
prohibet ſapere, ſed plus ſapere quàm oportet. Quid eſt
aūt ſapere ad ſobrietatē. B Vigilantiſſime obſeruare qd
ſcire magis priuſue oporteat. Tēpus eñ breue eſt. Eſt aūt
quod ī ſe eſt oīs ſciētia bona, quæ tñ ueritate ſubnixa ſit,
ſed tu qui cū timore & tremore tuam ipſius operari ſalu-
tem pro tp̄is breuitate feſtinas, ea ſcire priꝰ ampliuſqꝫ cu
rato, quæ ſenſeris uiciniora ſaluti. Nónne medici corpo-
rum medicinæ portionem diffiniunt eligere in ſumendis
cibis quid prius, quid póſterius, & quemadmodū quidqꝫ
ſumi oporteat. Nā etſi bonos cōſtat eſſe cibos quos deꝰ
creauit, tu tñ ipſos tibi ſi in ſumēdo modū & ordinē non
obſerues, reddis planè nō bonos. Ergo qd' dico de cibis,
hoc ſentite & de ſcientijs. Sed melius mitto uos ad magi-
ſtrum. Non eſt eñ noſtra iſta ſcientia, ſed illius, imo & no
1. Cor. 6. ſtra, quoniam ueritatis. Qui ſe, inquit, putat aliquid ſcire
nondū ſcit quomodo oporteat eum ſcire. Vides qm̄ non
ꝓbat multa ſcientē ſi ſciēdi modū neſcierit? Vides inquā
quomodo fructū & utilitatem ſciētiæ in modo ſciendi cō
ſtituit? Quid ergo dicit modū ſciendi? Quid niſi ut ſcias
quo ordine, quo ſtudio, quo fine quæqꝫ noſſe oporteat?
Quo ordine? ut id prius quod maturius ad ſalutem. Quo
ſtudio? ut id ardentius quod uehemētius ad amorē. Quo
fine? ut nō ad inanem gloriā: aut curioſitatē: aut aliquid
ſimile: ſed tñ ad ædificationem tuā uel proximi. C Sūt
nāqꝫ qui ſcire uolunt eo fine tātum ut ſciant, & turpis cu-
rioſitas eſt. Et ſunt q ſcire uolūt ut ſciantur ipſi, & turpis
uanitas eſt. Qui profectò nō euadēt ſubſannantem ſatyri
cū: & ei qui eiuſmodi eſt decantantem. Scire tuū nihil eſt Perſius
niſi te ſcire hoc ſciat alter. Et ſunt item qui ſcire uolūt ut ſatyra. 1.
ſcientiā ſuā uendāt, uerbi cauſa, pro pecunia, pro honori-
bus, & turpis quæſtus eſt. Sed ſunt quoqꝫ qui ſcire uolūt
ut ædificēt, & charitas eſt. Et item qui ſcire uolūt ut ædifi
cent, & prudētia eſt. Horum oīm ſoli ultimi duo nō inue-
niunt in abuſiōe ſciētiæ: quippe qui ad hoc uolūt intelli-
gere ut bene faciāt. Deniqꝫ intellectus bonus oībus faciē
tibus eum. Reliqui oēs audiāt. Scienti bonū & non faciē- Pſa. 110.
ti, peccatū eſt ei. Ac ſi per ſilitudinē dicat. Sumēti cibū & Iaco. 4.
nō digerēti: pernitioſum eſt ei. Cibus ſiqdē indigeſtus, &
qui bonam non habet decoctionem malos generat humo
res, & corrumpit corpus & non nutrit. Ita & multa ſciētia
īgeſta ſtomacho animæ, quæ eſt memoria: ſi decocta igne
charitatis non fuerit, & ſic per quoſdā artus aīæ mores ſci
licet atqꝫ actus transfuſa atqꝫ digeſta: quatenus ipa de bo
nis quæ nouerit uita atteſtante, & moribus bona efficiat:
nónne illa ſcientia reputabit in peccatū, tanquā cibus cō
uerſus in prauos noxioſqꝫ humeros? An nō malꝰ humor
peccatū, an nō mali humores praui mores? An non infla-
tiones & tortiones in conſcientia ſuſtinebit qui hmōi eſt
ſciens uidelicet bonū & nō faciens? An nō reſpōſum mor
tis & damnationis toties in ſemetipo habebit quoties in
mentem uenerit ſermo quē dixit deus, quia ſeruꝰ ſciēs uo
luntatē dn̄i ſui: & non faciēs digna, plagis uapulabit mul
tis? A Et uide ne forte in perſona talis aīæ propheta plā
geret dicens. Ventrē meū doleo: uētrem meū doleo. Niſi Hier. 4.
ꝙ ipſa ingeminatio geminum uidetur innuere ſenſum: ut
præter hunc quem diximus etiam alium requiramꝰ. Puto
enim ꝙ in ſua perſona potuit hoc dixiſſe propheta: ꝙ ui-
delicet ſcientia plenus, & æſtuans charitate, & cīno effun-
dere cupiēs: non inuenerit qui curaret audire, & ſic quaſi
oneri ſua ſibi ſcientia erat quā communicare nō poterat.
Plangit itaqꝫ pius eccleſiæ doctor: tam illos qui ſcire con
tēnunt quomodo ſit uiuēdū, quàm illos qui ſciētes male
nihilominus uiuūt. Et hoc pro eo ꝙ eundē ſermonē pro-
pheta repetit. Aduertis ne iam quàm uerum ſenſit apoſto
lus, qa ſciētia inflat? B Volo proinde animā primo oīm
ſcire ſeipſam, ꝙ id poſtulet ratio & utilitatis & ordinis.
Et ordinis quidē, qm̄ ꝙ nos ſumus primū eſt nobis. Vtili-
tatis uerò, quia talis ſcientia non inflat: ſed humiliat, & eſt
quædā præparatio ad ædificādum. Niſi enim ſuper humi-
litatis ſtabile fundamentum: ſpirituale ædificium ſtare mi
nime nō poteſt. Porrò ad ſe humiliandū nihil anima inue
nire uiuaciꝰ ſeu accommodatius poteſt: quàm ſi ſe in ue-
ritate inuenerit: tantū nō diſſimulet, nō ſit in ſpiritu eius
dolus: ſtatuat ſe ante faciē ſuam, nec ſe à ſe auertere abdu-
catur. Nónne ita ſe intuēs clara luce ueritatis inueniet ſe
in regione diſſimilitudinis, & ſuſpirans miſera quàm iam
latere nō poterit ꝙ uerè miſera ſit: nónne cum ꝓpheta cla
mabit ad dominū. In ueritate tua humiliaſti me? Nā quo
modo nō uerè humiliabit in hac uera cognitiōe ſui cum
ſe perceperit oneratam peccatis, mole huius mortalis cor
poris aggrauatā: terrenis intricatā curis: carnaliū deſide
riorum fece infectam, cæcam, curuam: infirmā, implicitam
multis erroribus expoſitā mille periculis, mille timoribꝰ
trepidam: mille difficultatibus anxiam: mille ſuſpicioni-
bus obnoxiam: mille neceſſitatibus erūnoſam: procliuem
ad uitia: inualidam ad uirtutes? Vnde huic iam extollen-
tia oculorum: unde leuare caput? Nónne magis cōuertet Pſal. 13.
in erūna ſua: dum configitur ſpina? Conuertetur, inquā,
ad lachrymas: conuertetur ad planctus & gemitus: cōuer-
tetur ad dominū, & in humilitate clamabit: ſana animam Pſa. 40.
meam: quia peccaui tibi. Porrò conuerſa ad dn̄m recipiet

conſolationē:quia pater eſt miſericordiarum: & deus to-
tius conſolatiōis. C Ego quādiu in me reſpicio:in ama-
ritudine moratur oculus meus.Si autē ſuſpexero & leua-
uero oculos ad diuinæ miſeratiōis auxilium : temperabit
Pſal. 41. mox amarā uiſionē mei,uiſio læta dei:cui & dico:Ad me-
ipſum anima mea conturbata eſt,ꝓpterea memor ero tui.
Nec mediocris dei uiſio pium & deprecabilem experiri:
ſicut reuera benignus & miſericors eſt, & præſtabilis ſu-
per malitia:quippe cuius natura bonitas,&cui proprium
eſt miſereri ſemper& parcere.Tali itaq; experimento&ta-
li ordine ſalubriter innoteſcit deus: cum priꝰ ſe homo no
uerit in neceſſitate poſitum, & clamabit ad dominum: &
Pſa. 49. exaudiet eū:& dicet.Eruam te & honorificabis me. Atq;
hoc modo erit gradus ad notitiam dei cognitio tui, & ex
imagine ſua quæ in te renouatur ipſe uidebitur : dum tu
quidē reuelata facie gloriam dñi cum fiducia ſpeculando
in eandē imaginē trāsformaris de claritate in claritatē tā-
quam à dñi ſpiritu. D Sed iam demū aduerte: quomo-
do utraq; cognitio ſit tibi neceſſaria ad ſalutē, ita ut neu-
tra carere ualeas cum ſalute.Nam ſi ignoras te:non habe-
bis timorē dei in te:non humilitatē.An uerò ſine timore
dei & ſine humilitate de ſalute præſumas, tu uideris. Be-
ne feciſtis grunniendo ſignificare ꝙ minime ita ſapiatis,
imo ꝙ nō ita deſipiatis, ne in eo quod planum eſt immo-
remur. Sed attendite cætera An potius pauſandum eſt
nobis propter ſomnolentos? Putabam me uno ſermone
implere quod promiſi de duplici ignorantia, & feciſſem
niſi faſtidioſis longior uideretur:quoſdā ſiquidē oſcitan-
tes,quoſdā & dormitātes intueor.Nec mirum.Præceden
tis noctis uigiliæ (longiſſimæ quippe fuerunt) excuſant
eos. Verum illis quid dicam, qui & tunc dormierunt, &
modo nihilominus dormiunt? Sed non pergo nunc ulte-
rius exagitare,uerecundiam eorum ſufficit tetigiſſe.Puto
ꝙ melius deinceps uigilabunt,noſtræ obſeruationis cau-
terium ueriturí. In hac ſpe gerimus eis hac uice morem,
& quod continuandum ratio exigebat : eorum charitate
(pendēte licet diſputatiōe)patimur:facientes finem ubi
nō erat finis.Ipſi uerò ſup ſibi facta indulgentia nobiſcū
glorificent ſpōſum eccleſiæ ieſum xp̄m dominum noſtrū,
qui eſt ſuper omnia deus benedictus in ſecula. Amen.

De duabus notitijs,& de duabus ignoran
tijs , & de his quæ ex ſe parturiunt.
Sermo. XXXVII. B

PVto non habemus nunc opus hortari ad uigi-
landum : cum abſq; dubio ſermo ille ſuggilla-
torius uigilet:utpotè adhuc recens, qui heri à
nobis charitatiue prolatꝰ:bene aliquos exper-
gefecit.Ergo tenetis memoria ꝙ teneā aſſenſum ueſtrum:
neminē abſq; ſui cognitione ſaluari: de qua nimirum ma-
ter ſalutis humilitas oritur,& timor dñi, qui & ipſe ſicut
initium ſepientiæ:ita eſt & ſalutis. Nemo dico abſq; alia
cognitione ſaluatur, qui tamen ætatem habeat ac facul-
tatem cognoſcendi. Quod propter paruulos loquor, &
propter fatuos quorū alia ratio eſt.Quid ſi ignoras deū?
Poterit ne ſpes eſſe ſalutis cum dei ignorantia? Ne hoc
quidem.Nec enim potes aut amare quem neſcias:aut ha-
bere quem non amaueris.Noueris proinde te ut deum ti
meas:noueris ipſum,ut æque ipſum diligas.In altero ini-
tiaris ad ſapientiam,in altero& conſummaris,quia initiū
ſapiētiæ timor domini eſt, &plenitudo legis eſt charitas.
Tam ergo utraq; ignorantia cauenda eſt tibi : quàm ſine
timore & amore dei ſalus eſſe non poteſt. Cætera indiffe-
rentia ſunt:nec ſalutē ſi ſciantur, nec damnationem ſi ne-
ſciantur habentia. Non tamen dico contemnendam aut
negligandam ſcientiam literarū:quæ ornat animā,& eru-
dit eam:& facit ut poſſit etiam alios erudire. Sed duo illa
oportet & expedit ut præcedāt, in quibus ſummā ſalutis
conſtitui:ſuperior ratio daclarauit. C Et uide ſi non in
Eſai.37. tuebatur,& ſi non docebat hūc ordinē qui dicebat.Semi
nate uobis ad iuſtitiam:metite ſpem uitæ,& tunc demum
illuminate uobis,ait,lumen ſcientiæ.Vltimā poſuit ſcien
tiam tanquā picturam:quæ ſtatum habere nequeat ſuper
inane,& ideo illa duo præmiſit & ſubiecit illi tanquam ſi
ſolidū aliquid picturæ ſubſterneret. Securꝰ iam intendā
ſciētiæ,ſi uitæ prius per beneficiū,ſpei ſecuritatē accepe-
ro.Tu ergo ſeminaſti tibi ad iuſtitiam : ſi ex uera notitia
tui euigilaſti timere deum : temetipſum hūiliaſti : fudiſti
lachrymas:eleemoſynas profudiſti : cæteriſq; te pietatis
actionibus mancipaſti: ieiunijs& uigilijs affixiſti corpus:
ſi pectus tunſionibus:cælos clamoribus fatigaſti: hoc ſiq
dem ſeminare eſt ad iuſtitiam. Semina ſunt bona opera: Pſa.125.
bona ſtudia:ſemina lachrymæ ſunt. Ibāt,inquit,& flebāt
mittentes ſemina ſua. Sed quid? Semper flebunt? Abſit. Ibidem.
Sed uenient cum exultatione portantes manipulos ſuos.
Merito cum exultatione:cum reportant manipulos glo-
riæ. At iſtud,inquis,in reſurrectione in nouiſſimo die,&
eſt nimis longa expectatio. Noli animo frangi:noli defi-
cere à puſillanimitate ſpiritus,habes interim de primitijs
ſpiritꝰ:quod ad præſens in exultatione metas. Seminate
(ait)uobis iuſtitiā:metite ſpem uitæ. Nō te modo mittit
ad diem nouiſſimū, q̃n res iam erit in re & non in ſpe: ſed
de præſenti loquitur.Prorſus magna lætitia,& exultatio
multa nimis cum uita uenerit. A Sed nūquid tantæ læ- Rom.12.
titiæ ſpes erit ſine lætitia? Spe gaudentes ait apoſtolꝰ.Et Pſal.121.
Dauid non lætaturū, ſed letatū ſe dixit ꝙ in domū dñi ſe
ſperaret iturū. Nōdum uitam tenebat,ſed ſpem profectò
uitæ meſſuerat atq; in ſemetipſo experiebatur ueritatem
ſcripturæ perhibentis: quia non modo remuneratio: ſed
ipſa quoq; expectatio iuſtorū lætitia. Hanc parit in aīo il
lius qui ſibi ad iuſtitiam ſeminauit:præſumpta indulgen-
tia delictorum:ſi tamen ipſam indulgentiam efficacia atte
ſtatur acceptæ gratiæ ad uiuendū ſanctius deinceps..Oīs
in uobis qui hæc ſentit intra ſe actitari:ſcit quid loquitur I.Co.12.
ſpiritus, cuiꝰ uox atq; operatio minime inter ſe unquam
diſſentiunt. Propterea ergo intelligit quæ dicuntur:q̃m
quæ foris audit,intus ſentit.Nam qui in nobis loquitur:
operatur in uobis unus atq; idem ſpiritus diuidēs ſingu-
lis prout uult:alijs quidē loqui, alijs aūt operari quod bo
num eſt.Quiſquis itaq; ueſtrum poſt illa amara, & lachry
moſa cōuerſationis ſuæ primordia reſpiraſſe in ſpem atq;
in quoddā ſerenum ſupernæ conſolationis pennis gratiæ
ſubleuatū ſe euolaſſe lætatur: is profectò iam metit ſuarū
recipiens fructum temporaneū lachrymarum,& ipſe uidit
deum:& audiuit uocē dicētis. Date ei de fructibꝰ manuū Prou.31.
ſuarū.Nam quomodo nō uidit:deū qui guſtauit:& uidit
q̃m ſuauis eſt dñs? Quàm dulcem & dulcem te ſenſit dñe
ieſu, cui à te nō modo peccata donata ſunt:ſed & munus
ſanctitatis indultū eſt:neq; id ſolū, ſed addita inſuper ad
cumulū bonorū uitæ æternæ promiſſio.Fœlix qui tātum
iam meſſuit habens interim quidē fructū ſuū in ſanctifica
tionē:finē uerò uitā æternā.Merito qui ſe inuento fleuit
gauiſus eſt uiſo dño:ad cuius utiq; miſerationis intuitū
tantos iam leuauit manipulos:remiſſionem: ſanctificatio-
nem,ſpem uitæ.O quàm uerus eſt ſermo qui in propheta
legit. Qui ſeminant in lachrymis in exultatione metent. Pſal.125.
Vbi breuiter cōprehenſa utraq; cognitio eſt, & noſtri q-
dē in lachrymis ſerens:quæ autē dei metēs ī gaudio,Hac
ergo in nobis gemina præeunte notitia iam ea quæ fortè
ſupercreuerit ſciētia minime inflat:utpotè quæ nihil afferre
ualeat terreni commodi uel honoris:quod non ſit ſanè in
ferius ſpe concepta,lætitiaq; ſpei iā altius radicata in aīo
ſpes aūt nō cōfundit,qa charitas dei diffuſa eſt ī cordibus
noſtris ter ſpiritumſanctum qui datus eſt nobis. Ideo illa
non cōfundit,quia iſta infundit certitudinē.Per hanc eñi
ipſe ſpūs teſtimonium perhibet ſpiritui noſtro ꝙ filij dei
ſumus C Quidnam igitur nobis de noſtra quantacūq;
ſcientia prouenire poſſit:qđ nō ſit minus hac gloria qua
inter dei filios numeramur? Parum dixi nec reſpici in eiꝰ
comparatione poteſt orbis ipſe & plenitudo eius etiam ſi
totus cedat uni cuiuis noſtrum in poſſeſſiōem. Cæterū ſi
nos ignorantia dei tenet:quomodo ſperamus in eum quē
ignoramꝰ? Si noſtri,quomodo humiles erimus:putantes
nos aliquid

nos aliquid eſſe cum nihil ſumus? Simus autē nec ſuper
bis nec deſperatis partem eſſe uel ſocietatem in ſorte ſan-
ctorū.Intuere ergo nunc mecum quāta cura & ſolicitudi
ne ambas iſtas repellere à nobis ignorantias debeamus,
quarū omnis peccati altera initium parit:altera conſum-
mationē:ſicut duarū è regione notitiarū initiū ſapientiæ
una:perfectionē altera gignit:illa timorē dñi,iſta charita
tem.At iſtud de notitijs ſupra oſtenſum eſt.Nūc de igno
rantijs uide.Etenim ſicut initium ſapientiæ timor dñi: ſic
initiū omnis peccati ſuperbia, & quomodo perfectiōem
ſibi ſapientiæ uendicat amor dei:ita deſperatio ſibi omnē
malitiæ cōſummationem.Et quēadmodum ex notitia tui
uenit in te timor dei:atq; ex dei notitia dei itidem amor
ſic ecōtrario de ignorantia tui ſuperbia, ac de dei ignorā
tia uenit deſperatio. D Sic aūt ſuperbiā parit tibi igno
rantia tui:cū meliorem quàm ſis decepta & deceptrix tua
cogitatio te eſſe mentitur. Hoc quippe eſt ſuperbia:hoc
initiū oīs peccati : cum maior es ī tuis oculis quàm apud
deum:quàm in ueritate. Et ideò qui primꝰ peccauit hoc
grāde peccatū(diabolū loquor)de ipſo dictū eſt : quia in
ueritate non ſtetit:ſed mendax eſt ab initio:q̃m qđ in ſua
fuit cogitatione,non fuit in ueritate.Quid ſi in eo diſcor
daret à ueritate:ut minorē ſe inferioremq; putaret:quàm
ueritas haberet? Excuſaret eum ſua proculdubio ignorā-
tia,& minime reputaretur ſuperbus:nec tam inueniretur
iniquitas eius ad odium quàm humilitas fortaſſis ad gra
tiam. Si enim ī quonam ſtatu unūquēq; noſtrum habeat
2.Re.22 deus:liquido cognoſceremus,nec ſupra ſanè nec infra ſe-
Eccle.9. cedere deberemus:ueritati in omnibꝰ acquieſcētes. Nūc
autem quia cōſilium hoc poſuit tenebras latibulū ſuum:
Luc.14. & ſermo abſcōditus eſt à nobis:ita ut nemo ſciat ſi dignꝰ
ſit amore uel odio : iuſtius tutiuſq; profectò iuxta ipſius
ueritatis conſilium nouiſſimum nobis locum eligimꝰ, de
quo poſtmodū cū honore ſuperiꝰ educamur : quàm præ-
ſumimꝰ altiorē unde cedere mox oporteat cū rubore. B
Nota. Nō eſt ergo periculū quātūcūq; te humilies:quātūcūq;
reputes minorē quàm ſis:hoc eſt quàm te ueritas habeat:
eſt autem grande malum:horrēdumq; periculū:ſi uel mo-
dice,plꝰ uerò te extollas:ſi uel uni uidelicet in tua cogita
tiōe te præferas:quē fortè parē tibi ueritas iudicat,aut ēt
ſuperiorē.Quēadmodū enim ſi per oſtium tranſeas cuius
ſuperliminare(ut ad intelligētiam loquar)nimiū baſſum
ſit non nocet quātūcūq; te inclinaueris:nocet autē ſi uel
trāſuerſi digiti ſpacio plus quā oſtij patiť menſura erexe-
ris:ita ut impinguas,&capite quaſſato collidaris:ſic ī ani
ma non eſt planè timenda quantalibet humiliatio:horrē-
da autem nimiumq; pauenda uel minima temere præſum
pta erectio.Quāobrem noli te homo cōparare maioribus
noli minoribus: noli aliqbus:noli uni. Quid ſcis enim ô
homo ſi unus ille quē fortè oīm uiliſſimū atq; miſerrimū
reputas:cuius uitā ſceleratiſſimam ac ſingulariter fœdiſſi
mam horres,& ꝓpterea illum putas ſpernendū:nō modo
præ te qui fortè iam ſobrie, & iuſte & pie uiuere te confi-
dis:ſed etiā præ cæteris oībus ſceleratis tanquā omnium
Pſal.76. ſceleratiſſimū:qd ſcis,inquam, ſi melior & te & illis muta
tiōe dexteræ excelſi in ſe quidem futurus ſit : in deo uerò
iam ſit? Et propterea nō mediocrē nō uel penultimū:non
ipſum ſaltē īter nouiſſimos eligere locum nos uoluit : ſed
Luc.14. recumbe,inquit, in nouiſſimo loco:ut ſolꝰ uidelicet oīm
nouiſſimus ſedeas:teq; nemini : non dico præponas : ſed
nec comparare præſumas. En quātū malū uenit de igno-
Eccle.1. rantia noſtri? Vtiq; peccatū diaboli,& initiū oīs peccati
ſuperbia.Quid etiā dei parturiat ignorantia,alias uidebi
mus. Nam nunc horæ breuitas non permittit:q̃m hodie
tarde cōuenimꝰ.Itaq; ſufficiat unūquēq; modo ne ſeip̄m
ignorat ammonitum eſſe:non ſolum ſermone noſtro: ſed
ipſius quoq; dignatione ſponſi eccleſiæ Ieſu xp̄i domini
noſtri:qui eſt ſuper oīa deus benedictus inſecula. Amen.

Qualiter ex ignorātia dei naſcitur deſperatio:
& qualiter ſponſa dicatur pulchra inter mulie-
res. Sermo. XXXVIII.

QVid igitur dei ignorantia parturit? Nam hinc D
incipiēdū eſt:ſicut recordamini hic heri fuiſſe
terminatū.Quid itaq; parturit? Diximꝰ deſpe
rationē:ſed quonāmodo,dicamus.Fortè aliqs
reuerſus in ſe,& diſplicēs ſibi in oībꝰ malis quæ fecit:co-
gitanſq; reſipiſcere & redire ab omni uia mala, & carnali
cōuerſatione ſua:ſi ignorat quàm ſit bonꝰ deꝰ:quàm ſua-
uis & mitis,& quàm multꝰ ad ignoſcēdum:nónne ſua car
nalis cogitatio auget eū & dicet? Quid facis? Et uitā iſtā Sapi.12.
uis pdere & futurā? Pctā tua maxīa ſunt & nimium multa Eſai.55.
nequaquā pro tot & tātis nec ſi te excories ſufficies ſatis
facere:cōplexio tenera eſt:uita extitit delicata : conſuetu-
dinē difficile uinces.Pro his & ſimilibꝰ deſperatus reſilit
miſer,ignorans quàm facile oīpotens q neminē uult peri
re cūcta iſta diſſolueret:ſeqturq; impœnitētia:quæ eſt de-
lictū maximum,& blaſphemia irremiſſibilis:ipſe uerò aut
cōturbatus nimia triſtitia abſorbetur & ferť in ꝓfundum
minime iam ut cōſolationē recipiat emerſurus, ſicut ſcri-
ptum eſt.Impius cū uenerit in profundum malorū contē Pro.18.
nit:aut certè diſſimulans,& ſibi qualicūq; uериſimili blan
diens ratione reuocat ſe irreuocabiliter in ſeculū: ad per-
fruendum & delitiandū in oībus bonis eius quoad licue-
rit.Cum autē dixerit pax & ſecuritas,tūc repētinꝰ ei ſup- I.Teſ.5.
ueniet interitꝰ:ſicut dolor in utero habentis,& non effu-
giet. Ita ergo & de ignorantia dei uniuerſæ malitiæ con-
ſummatio uenit,quæ eſt deſpatio. B Apl's dicit ꝙ igno- I.Co.15.
rantiā dei qdā habēt. Ego autē dico omnes ignorare deū
qui nolūt cōuerti ad deū.Neq; eñi ob aliud proculdubio
renuūt:niſi quia grauē & ſeuerū imaginanť qui pius eſt,
durū & implacabilē q miſericors eſt:ferum&terribilē qui
amabilis eſt,& mentiť iniquitas ſibi formans ſibi idolum
pro eo,qđ nō eſt ipſe. Quid timetis modicæ fidei ut pec-
cata nolit remittere? Sed affixit ea cruci cū ſuis manibus.
Quòd teneri & delicati eſtis? Sed ipſe nouit figmentū no Pſa.145.
ſtrū.Quòd male aſſueti & ligati peccādi cōſuetudie? Sed
dñs ſoluit cōpeditos. Fortè ne irritatus in immanitate &
multitudine criminum cunctetur porrigere manum adiu-
torij? Sed ubi abundauit delictum:ſuperabundare& gra- Rom.5.
tia conſueuit.An de ueſtimēto ſoliciti eſtis uel cibo cæte-
riſq; corpori ueſtro neceſſarijs, & propterea cunctamini
relinquere ueſtra? Sed ſcit quia his oībꝰ indigetis. Quid
uultis amplius? Quid iā impedit à ſalute? Sed hoc eſt qđ
dico:deū ignoretis, ſed nec creditis auditui noſtro: uellē
uos uel expertis credere,qa niſi credideritis nō intellige-
tis.Sed non eſt oīm fides. Abſit autē ut de tali,hoc eſt de
dei ignorātia ſponſam cōmonitam ſentiamus : quæ tanta
ſponſi pariter & de ſui, non dico agnitione, ſed amicitia
& familiaritate donata eſt,ut eius crebra colloqa,& oſcu-
la mereretur,& nunc familiari auſu loquitur.Indica mihi
ubi paſcas,ubi cubes in meridie. C Vbi ſanè non ipſum Can.1.
ſed locum habitationis gloriæ eius ſibi indicari requirit:
quāquā non aliud ipſe,& aliud locus eius uel gloria. Sed
reprimenda cenſetur propter p̄ſumptionē & de ſua ipſius
cōmonēda cognitiōe, in qua nimirū uiſa eſt aliquatenus
caligare:quæ tātæ ſe æſtimarit idoneā uiſioni, ſiue minus
attendēs præ exceſſu ſuo qđ eſſet in corpore, ſiue fruſtra
ſperās etiā manentē in corpore ad illā ſe poſſe inacceſſibi
lem accedere claritatē.Ergo ad ſeip̄am protinus reuocať,
& ignorantia cōuinciť:& inſolētia caſtigať.Si ignoras te Can.1.
(inqt)egredere.Terribiliter ſponſus intonat in dilectam
nō tanquā ſpōſus ſed tāquā magiſter,&non quaſi iratus:
ſed ut territa purgaretur, purgata idonea redderet huic
ipſi cui inhiat uiſiōi.Mūdi cordibꝰ nēpè illa uiſio ſeque-
ſtrať. Pulchrè autē pulchrā:nō omnimode qdem:ſed pul-
chrā inter mulieres eā dicit uidelicet cū diſtinctione:qua
tenus & ex hoc ampliꝰ reprimať,&ſciat qd deſit ſibi.Ego
eñi puto mulierum noīe hoc loco appellatas aīas carnales
ac ſeculares:nihil in ſe uirile habentes:nihil fortè aut con
ſtans in ſuis actibus demōſtrātes,ſed totū remiſſum, totū
fœmineū & molle qđ uiuūt & qđ agūt. Spūalis aūt aīa&
ſi inde iam pulchra ꝙ nō ſm carnem ambulat,ſed ſm ſpm̄

ex eo tñ ꝙ adhuc in corpore uiuit, citra perfectum adhuc
pulchritudinis proficit, ac perinde non pulchra omnimo
do: ſed pulchra inter mulieres, id eſt inter aĩas terrenas, &
quæ non ſunt ſicut ipſa ſpũales, nõ autem inter angelicas
beatitudines, non inter uirtutes, ꝓtãtes, dñationes. D
Sicut patrũ aliqs olim inuẽtus, & dictus eſt iuſtus in gene
ratione ſua, id eſt præ oĩbus ſui tpis ſuæq́ꝫ generationis:
Gẽn.18. & Thamar iuſtificata perhibeť ex iuda, hoc eſt præ iuda:
Luc.18. & in euãgelio publicanus deſcẽdiſſe referť de templo iuſti
Lucæ.7. ficatus ſed iuſtificat⁹ à phariſæo, & qũo magnus ille Ioã-
nes magnifice quondam cõmẽdatus ꝙ uidelicet ſuperio-
rem non haberet: ſed hoc inter natos mulierũ: non aũt in
ter choros beatorũ cæleſtiũq́ꝫ ſpirituũ: ita & ſponſa modo
dicitur pulchra: ſed interim adhuc inter mulieres, & non
inter cæleſtes beatitudines. Deſinat ꝓinde quãdiu in ter-
ris eſt, quæ in cælis ſunt curioſi⁹ inueſtigare: ne fortè ſcru
tatrix maieſtatis opprimať à gloria: deſinat, inquam, do-
nec inter mulieres uerſatur, inquirere quæ apud ſublimes
illas ſunt ꝓtãtes: ſolis ipſis perſpicua, ſolis licita tanquam
cæleſtib⁹ cæleſtia ad uidendũ. Mirabilis facta eſt, inquit,
uiſio iſta ex te ò ſponſa quã tibi poſtulas demõſtrari: nec
Can.1. modo ꝓuales intueri meridianã & miram quam inhabito
claritatẽ. Dixiſti enim. Indica mihi ubi paſcas: ubi cubes
in meridie. Sed eñ induci in nubes, penetrare ĩ plenitudi
nem luminis: irrũpere claritatis abyſſos, & lucẽ habitare
inacceſſibilẽ, nec tpis eſt hui⁹ nec corpis. Id tibi in nouiſ-
ſimis reſeruať: cũ te mihi exhibuero glorioſam: non habẽ
tem maculam, aut rugam, aut aliqd hmõi. An neſcis quia
quandiu uiuis in hoc corpe: peregrinaris à lumine? Qũo
quæ nec dũ tota pulchra es: idoneam te exiſtimas uniuer
ſitatẽ pulchritudinis intueri? Qũo deniq́ꝫ quæris me in
mea claritate uidere, quæ adhuc ignoras te? Nam ſi te ple
nius noſſe, ſcires utiq́ꝫ corpe qđ corrũpiť aggrauatã nul-
laten⁹ poſſe attollere oculos, & figere in illũ fulgorẽ ĩ quẽ
ꝓſpicere angeli cõcupiſcũt. Erit cũ apparuero ꝙ tota pul
Can.4. chra eris ſicut ego pulcher ſum totus, & ſimillima mihi ui
debis me ſicuti ſum. Tunc audies. Tota pulchra es amica
mea, & macula non eſt in te. Nunc uerò: etſi ex parte iam
ſilis, ex parte tñ diſſimilis: cõtẽta eſto ex pte cognoſcere.
Teipſam attende & altiora te ne quæſieris: & fortiora te
ne ſcrutata fueris. Alioquin ſi ignoras te o pulchra inter
mulieres: nam & ego te dico pulchrã: ſed inter mulieres:
hoc eſt ex pte. Cũ aũt uenerit qđ pfectũ eſt: tũc euacuabiť
qđ ex pate eſt. Si ergo ignoras te: ſed quæ ſequunť dicta
ſunt, & nõ oportet iterum dici. Promiſerã me de duplici
ignorantia utiliter diſputaturũ: ſi quo minus impleſſe ui-
deor: date ueniã uolenti. Nã uelle adiacet mihi: perficere
aũt nõ inuenio: niſi quãtũ ſua benignitate ad ueſtrã ædi-
ficationem largiri dignabiť ſpõſus eccleſiæ ieſus xp̃s dñs
noſter, qui eſt ſup oĩa deus benedictus in ſecula. Amen.

De currib⁹ Pharaonis, id eſt diaboli, & de prĩ
cipib⁹ exercit⁹: q ſunt malitia, luxuria, & auari-
tia &c. Sermo. XXXIX C

Can.1. EQuitatui meo in currib⁹ Pharaonis aſſimilaui
te amica mea. Ante oĩa in his uerbis libẽter ac-
cipimus eccleſiæ typũ in patrib⁹ ꝓceſſiſſe, & no
Pſal.113. ſtræ ſacramenta ſalutis præoſtẽſa eſſe. In exitu
iſrael de ægypto, geminoq́ꝫ illo admirabili maris obſequo
& tranſitum ſcilicet populo dantis, & ultionem de hoſti-
bus baptiſmi gratia euidẽter exprimiť: ſaluãtis homines
1.Co.10. & crimina ſubmergẽtis. Oẽs (inquit) ſub nube fuerũt: &
oẽs in Moyſe baptizati ſunt in nube & in mari. Sed opor
tet cõſequẽtiã ſicut ſolemus ſignare uerborũ, & ſequẽtia
prioribus copulare. Et ita demũ elicere ſuaue quippiã ſi
poſſum⁹ qđ ꝓſit morib⁹ inſtruendis. Vbi itaq́ꝫ ſpõſæ præ
ſumptio dura & auſtera increpatiõe repꝓſſa eſt: ne triſtior
remaneret: bona illi aliqua quæ iã accepat ad memoriam
reducunť, & aliqua que nondũ acceperat ꝓmittuntur: ſed
& pulchra denuo ꝓhibeť & appellať amica. Q; tibi, iquit,
dure locutus ſum amica mea: nulla in me tibi ſuſpicio ſit
odij uel rãcoris. Nã ſigna amoris mei in te euidentia ſunt
ipſa mea munera: quib⁹ te honorificaui & ornaui. Nec mi
hi animi eſt illa retrahere: ſed magis addere ampliora. Vel
ſic. Non ægreferas amica mea: minime te accipere modo
quod poſtulas: quæ tanta à me iã accepiſti, & maiora horũ
accipies: ſi in præceptis meis ambulaueris: & in amore
meo perſeueraueris. Hæc pro literæ cõſequẽtia. A Nũc
iam uideamus qualia ſint quæ ſe donaſſe commemorat.
Et primum quidem eſt ꝙ eam aſſimilauit equitatui ſuo in Exo.14.
curribus Pharaonis, liberãdo utiq́ꝫ à iugo peccati: morti
ficatis uniuerſis operibus carnis: quẽadmodum ille popu
lus liberat⁹ aſt à ſeruitute ægypti: ſubuerſis & ſubmerſis
cunctis curribus Pharaonis. Id quidẽ miſeratio maxima,
in qua ego quoq́ꝫ ſi gloriari uoluero nõ ero inſipiẽs, ueri
tatem enim dicã. Fateor & fatebor: niſi quia dñs adiuuit Pſal.93.
me: paulominus habitaſſet in inferno anima mea. Nõ ſum
ingratus: non ſum oblitus: miſericordias domini in æter- Pſal.88.
num cantabo. Verum hactenus mihi cum ſponſa. De reli-
quo illa ſingulari dignatione poſtquam liberata eſt aſci-
ſcitur in amicam decorem: induitur tãquã domini ſponſa:
interim tamen in genis duntaxat & in collo. Ad hæc illi
promittuntur murenulæ pro ornatu: ipſæq́ꝫ aureæ pro ꝓ-
tio, & diſtinctæ argento pro decore. Cui nõ admodũ pla-
ceat ordo ipſe donationũ? Primũ miſericorditer liberať:
ſecũdo dignãter adamatur: tertio benigne abluiť & pur-
gatur. Poſtremo optimi ornamenti accipit promiſſionẽ.
Non ambigo quoſdã iam ueſtrum in ſemetipſis recogno
ſcere quæ dicũtur: proprioq́ꝫ experimento cõmonitos ad
intelligentiã præuolare. Sed ſanè memor uerſiculi illius: Pſal.118.
declaratio ſermonum tuorum illuminat & intellectũ dat
paruulis: pro huiuſmodi dignũ duco eadẽ modice latius
explananda. Benignus eſt enim ſpũs ſapientiæ, & placet
illi doctor benignus & diligens: qui ita cupiat ſatisface- Eccl.24
re ſtudioſis: ut morem gerere tardioribus nõ recuſet. De-
niq́ꝫ qui elucidant me uitam æternam habebũt: ait ipſa ſa
pientia. Quo quidẽ ꝓmio ego fraudari noluerim. Quan-
quã in his etiã quæ plana uidentur quandoq́ꝫ talia latent
quæ ipſis quoq́ꝫ qui capaciores uidẽtur, & ꝓuolãtes inge
nio: nõ erit inutile ſi diligentius declarẽtur. C Sed uide
iam ſimilitudinẽ de Pharaone & exercitu eius, & domini
equitatu. Nõ inter ipſos exercitus ſimilitudo data eſt: ſed
de ipis. Quæ enim ſocietas luci ad tenebras: aut quæ pars
fideli cum infideli? Sed inter ſanctã ſpiritalemq́ꝫ animam
& equitatũ domini planè cõparatio eſt, & inter Pharao-
nem & diabolũ amborũq́ꝫ exercitus. Nec miraberis unã
animã equitatus multitudini ſimilatã ſi aduertas quantæ
in ipſa una quæ tam ſancta aĩa ſit uirtutũ acies habeantur
quãta in affectionibus ordinatio: quãta in moribus diſci-
plina: quãta in orationibus armatura: quãtum in actioni-
bus robur: quãtus in zelo terror: quanta deniq́ꝫ ipſi cum
hoſte cõflictuum aſſiduitas, numeroſitas triumphorum.
Deniq́ꝫ in cõſequentibus legitur. Terribilis ut caſtrorum Can.6.
acies ordinata. Et item. Quid uidebis, inquit, in ſunamite Can.7.
niſi choros caſtrorum? Aut ſi id tibi non placet: noueris
huiuſmodi animam nũquã eſſe ſine angelorum cuſtodia,
qui eam æmulantur dei æmulatione, ſoliciti ſuo uiro ſer-
uare, & uirginẽ caſtam exhibere chriſto. Et ne dixeris in 2.Co.11.
corde tuo. Vbi ſunt? Quis eos uidit? Vidit eos propheta
heliſæus, inſuper & fecit orando ut uideret etiã Giezi. Tu
non uides, quia non es propheta, nec puer ꝓphetæ. Vidit Gen.32.
patriarca Iacob: & ait. Caſtra dei ſunt hæc. Vidit & do-
ctor gẽtium qui dicebat. Nõnne oẽs adminiſtratorij ſpiri Heb.1.
tus ſunt miſſi in miniſterium propter eos qui hæreditatẽ
capiunt ſalutis? Ergo angelicis fulta miniſterijs, & ſuper-
no ſtipata agmine: ſponſa incedẽs ſimilis eſt equitatui do
mini: illi utiq́ꝫ qui quondã in currib⁹ Pharaonis tam ſtu-
pendo diuini adiutorij miraculo triumphauit. Si enim di Exod.15.
ligenter aduertas cuncta quæ ibi miraris magnifice perpe
trata: inuenies hic nihilominus admiranda. Niſi ꝙ in eo
nunc magnificentius triumphať: ꝙ quæ illic corporaliter
præceſſerunt, hic ſpũaliter adimplẽtur. An nõ tibi nempè
multo fortius longeq́ꝫ glorioſi⁹ eſſe uideť diabolum pro-
ſternere

ſternere quàm pharaonem: atq́ꝫ aerias debellare poteſta-
tes quàm currus Pharaõis ſubuertere? Ibi deniq́ꝫ pugna
tũ eſt aduerſus carnem & ſanguinem: hic aduerſus prin-
cipes & ꝓtãtes: aduerſus mũdi rectores tenebrarũ harũ:
contra ſpũalia nequitiæ in cæleſtib⁹. A Et proſequere
modo mecũ ſingula proportionis membra. Ibi populus
eductus de ægypto: hic homo de ſeculo. Ibi proſternitur.
pharao: hic diabolus. Ibi ſubuertũtur currus pharaonis,
1.Pet.2. hic carnalia & ſecularia deſideria que militant aduerſus
animam ſubruuntur. Illi in fluctibus iſti in fletib⁹. Mari-
ni illi, amarī iſti. Puto & nunc clamitare dæmonia: ſi for-
Exo.14. tè contingat incidere in talem animã. Fugiamus iſraelem,
qa dñs pugnat pro eo. Vis ne etiã aliquos de principib⁹
pharaõis proprijs tibi deſignẽ noĩb⁹, & de currib⁹ deſcri
bã, inſtar quorũ tu quoq́ꝫ alios ſi qui ſunt ꝑ teipm ualeas
inuenire? Magn⁹ quidẽ princeps ſpiritalis atq́ꝫ inuiſibi-
lis regis ægypti profectò malitia eſt: magnus luxuria: ma-
gnus auaritia. Et hi quidem poſſident terminos ſuos ſub
rege ſuo, ſicut ſui cuiq́ꝫ aſſignati ſunt. Nã malitia in oĩ re-
gione maleficiorũ atq́ꝫ facinorũ dñať. Luxuria oĩ immũdi
tiæ & turpitudini carnis ꝓeſt. Auaritia in ptes rapinæ, &
fraudis ſortita eſt principatũ. B Accipe nũc quoq́ꝫ qua
les his ſuis principib⁹ pharao ꝓpauerit curr⁹ ad perſequẽ
dum populũ dei. Habet namq́ꝫ malitia currũ ſuum rotis
quatuor cõſiſtentẽ: ſæuitia, impatientia, audacia, impudẽ
tia. Valde etenim uelox eſt currus iſte ad effundendũ ſan-
guinem: qui nec innocentia ſiſtitur, nec patientia retarda
tur: nec timore frænatur: nec inhibetur pudore. Trahitur
autem duobus admodum pernicibus equis, & ad omnem
Pſal.9. ꝑniciem paratiſſimis: terrena potẽtia, & ſeculari pompa.
Tunc namq́ꝫ quadriga iſta malitiæ currit ualde uelociter
cum hinc quidem potentiæ effectus ſubeſt eius adimplen
dis malitioſis conatibus: inde plauſus põpæ arridet per-
petratis ſceleribus: ut ſermo impleať q ſcriptus eſt: quo-
niam laudatur peccator in deſiderijs aĩæ ſuæ: & iniquus
benedicetur. Et iterũ alia ſcriptura. Hæc eſt, inquit, hora
ueſtra, & poteſtas tenebrarum. Porrò præſident duobus
his equis aurigæ duo, tumor & liuor, & tumor quidẽ põ
pã: liuor uerò potentiã agit. Is enim rapido fertur diabo-
licarũ amore põparũ: cuius apud ſe cor prius intumuit.
Nam qđ in ſe firmiter ſtat timore compreſſum: grauitate
modeſtũ: humilitate ſolidũ, puritate ſanũ: aura huius ua-
nitatis nequaquã leuiter rapietur. Item terrenæ iumentũ
potẽtiæ nõne inuidia agiť, & quaſi qbuſdã liuoris urge-
tur hincinde calcaribus, ſuſpicione utiq́ꝫ deſcẽdẽdi & me
tu ſuccumbendi. Aliud eſt eñ ꝙ ſuſpectus eſt ſucceſſor, &
aliud ꝙ timetur inuaſor. His itaq́ꝫ ſtimulis terrena poten
tia continue agitatur. Et curr⁹ quidẽ malitiæ ſic ſe habet.
Luxuriæ uerò curr⁹ quadriga nihilominus uoluitur ui
tiorum: ingluuie uidelicet uentris: libidine coitus: molli-
cie ueſtiũ: ocij ſoporiſq́ꝫ reſolutiõe. Trahiť eqs æque duo
bus proſperitate uitæ, & rerũ abundantia, & qui his præ
Prou.1. ſident duo: ignauiæ torpor, & infida ſecuritas: quia & co
pia in ignauiã ſoluit, & ſm ſcripturã: proſperitas ſtultorũ
1.Theſ.5 ꝑdet illos: nõ ſanè ob aliud niſi qm̃ male ſecuros reddat.
Cum autẽ dixerint pax & ſecuritas: tunc ſubitaneus ſup-
ueniet eis interitus. Hi calcaria minime habent neq́ꝫ fla-
gella uel aliquid huiuſmodi: ſed pro his utũtur paruulo
papilione conopeo ad faciẽdã umbrã, & flabello ad citã-
dũ uentum. Porrò conopeum diſſimulatio eſt umbrã fa-
ciens & protegẽs ab æſtu curarũ. Propriũ namq́ꝫ eſt mol-
lis & delicatæ animæ etiã neceſſarias diſſimulare curas:
& ne æſtuãtes ſolicitudines ſentiat ſub latibulo diſſimu-
latiõis abſcõdi. Flabellũ uerò effuſio eſt uẽtũ adulationis
apportans. Largi ſunt enim luxurioſi ementes auro uen-
tum de ore adulatorũ. Et de hoc ſatis. D Iam uerò aua-
ritia rotis, & ipſa uehitur quatuor uitiorũ, quæ ſunt puſil
lanimitas, inhumanitatis, cõtemptus dei, mortis obliuio.
Porrò iumenta trahentia, tenacitas, & rapacitas, & his
unus auriga ambobus ꝓſides, habendi ardor. Sola ſequi-
dem auaritia quoniam cõducere plures nõ patiť uno con
tenta eſt ſeruitore. Ipſe uero iniuncti operis prõptus ad
modũ atq́ꝫ infatigabilis executor: urgendis ſanè iumen-
tis trahentibus flagris utiť acerrimis: libidine acquiren-
di & metu amittendi. Sũt & alij principes regis ægypti
habentes & ipſi currus ſuos in expeditione domini ſui, ſi
cut ſuperbia que unus eſt de maioribus principib⁹: ſicut
inimica fidei impietas: magnum & ipſa tenens locum in
domo & regno pharaonis, & multi adhuc ſunt alij ĩferio-
ris ordinis ſatrape & eqtes: quorũ nõ eſt numer⁹ in pha-
raonis exercitu: quorũ & noĩa & officia: necnon & arma
& apparatus eorũ ueſtris ſtudijs (ut in his exerceamini)
inqrenda relinquo. In iſtorũ itaq́ꝫ principũ fortitudine:
curruumq́ꝫ ſuorũ iuiſibilis pharao ubiq́ꝫ diſcurrẽs in oẽm
familiã dñi quibus põt uiribus more tyrãnico debaccha
tur. In his etiã his diebus exeuntem iſrael de ægypto in-
ſequiť. At ille nec ſubuectus curribus, nec protect⁹ armis,
nihilominus tũ ſola dñi manu confortatus ſecure decan-
tat. Cantemus dño: glorioſe eñ honorificatus eſt: equum Exo.15.
& aſſenſorẽ proiecit in mare. Itẽ. Hi in curribus, & hi in ꝑs.19.
equis, nos autem in noĩe dñi dei noſtri inuocabimus. Et
hec dicta ſint pro adducta ſimilitudine de eqtatu domini
& curribus pharaonis. B Poſt hec amica appellať. Nam
ipſe quidẽ & ante liberationẽ amicus erat: alioquin non
liberaſſet quã non amaſſet: ſed illa beneficio liberationis
adducta eſt ut eſſet amica. Audi deniq́ꝫ cõfidentẽ. Nõ qa 1.Ioã.4.
dilexerim⁹ eũ nos, iqt, ſed ipſe prior dilexit nos. Recorda
re nũc mihi & Moyſi & æthiopiſſe, & agnoſce iã tũc ꝓfi-
guratũ cõiugiũ uerbi & anime peccatricis, & diſcerne ſi
potes quid tibi dulcius ſapiat in conſideratione ſuauiſſi-
mi ſacramẽti: uerbi ne nimium benigna dignatio, an ani-
mæ ineſtimabilis gloria, an inopinata fiducia peccatoris.
Sed nõ potuit moyſes æthiopiſſæ mutare pellem, potuit Nuñ.12
Chriſtus. Sequiť eñ. Pulchre ſunt genæ tuæ ſicut turtu- Cañ.1.
ris. Sed hoc ſermoni alteri reſeruet: ut ſemp quæ in mẽſa
ſponſi nobis apponuntur, cũ auiditate ſumentes eructe-
mus in ipſius laudem & gloriã Ieſu xp̃i dñi noſtri: qui eſt
ſuper omnia deus benedictus in ſecula. Amen.

Quòd intentio ſit facies anime: cuius que ſit pul
chritudo aut deformitas declaratur: & que eiuſdem ſit
ſolitudo & pudicitia. Sermo XL.

PVlchræ ſũt genæ tuæ ſicut turturis. Tenera eſt Cañ.1.
ſponſæ uerecũdia: & ad increpationẽ ſpõſi pu-
to facies eius rubore ſuffuſa eſt: pulchriorq́ꝫ ex
eo apparẽs illico audit. Pulchræ ſunt genæ tuæ
ſicut turturis. Vide autem ne carnaliter cogites coloratã
carnis putredinem, & prurulentiam flaui ſanguineiue hu
moris uitreæ cutis ſuperficiem ſummatim atq́ꝫ equaliter
ſuffundentem: è quibus ſibimuicem moderate permixtis
ad uenuſtandam genarum effigiem rubor ſubpallidus in
efficentiã corporeæ pulchritudinis tẽperať. Alioquin in
corporea illa anime inuiſibiliſq́ꝫ ſubſtãtia, nec corporeis
diſtincta membris: nec uiſibilibus extat fucata colorib⁹.
Tu uerò ſpiritualem eſſentiam ſpiritali ſi potes attĩge in-
tuitu, & ad coaptãdũ propoſite ſilitudinis ſchema cogita
anime faciem, mentis intentionem: ex qua nimirũ rectitu
do operis ſicut ex facie pulchritudo corporis æſtimatur.
Porrò uerecũdiã intellige tanquã colorẽ in facie: ꝙ hæc
potiſſimũ uirtus: & uenuſtatẽ ingerat & augeat gratiam.
Pulchre ergo ſunt gene tue ſicut turturis. Poterat uſita-
ti⁹ faciẽ ponere, & deſcribere pulchrã ſicut ſolet, cui⁹ pul-
chritudo laudatur: pulchra facie ſeu decora facie dici:
ſed neſcio quid ſibi uoluerit, ut magis genas pluraliter
dicendum putauerit: niſi ꝙ minime id crediderim ocio-
ſum. Spiritus namq́ꝫ ſapientie loquitur, cui nõ eſt fas uel
modicũ qd omnino adſcribere ocioſum, aut ſecus dictum
quàm oportuerit. Eſt itaq́ꝫ ſine dubio cauſa q̃cũq́ꝫ illa ſit
cur pluraliter genas maluerit quã ſingulariter faciẽ dice-
re. Et ſi tu melius nõ habes, ego qđ mihi uidetur aperio.
Duo quedã in intẽtiõe quã faciẽ aĩæ eſſe dixim⁹, neceſſa-
riæ requiruntur, res & cauſa, id eſt quid intendas, & pro-
pter quid. Et ex his ſanè duobus aĩæ uel decor uel defor-

mitas iudicaꝫ:vt(uerbi cauſa)aīa q̄ ambo iſta recta atque
pudica habuerit:illi merito ueraciterqꝫ dicatur.Pulchræ
ſunt genæ tuæ ſicut turturis.Quæ uerò alterò horū ca-
ruerit:nō poterit dici de ea ꝙ pulchræ ſint genæ eiꝰſicut
turturis:propter eam quæ adhuc ex parte erit deformita
tem.Multo aūt minus illi hoc poterit cōuenire quæ ueu
trum horum habere laudabile inuenitur.At id totum fiet
planiꝰin exemplis. B Si(uerbi cauſa) intēdat quis ani-
mū inquirēdæ ueritati:atqꝫ id ſolo ueritatis amore:non
ne is tibi uideꝫ,& rem & cauſam habere honeſtam:meri-
toqꝫ ſibi uendicare quod dicitur:pulchræ ſunt genæ tuæ
turturis:quippe cui in neutra genarum neuus reprehen
ſionis appareat?Quod ſi minime quidē ueritatis deſide-
rio:ſed aut inanis gloriæ:aut alterius qualiſcūqꝫ cōmodi
temporalis obtentu in ueritatē intenderit iam,& ſi unam
genarū uideatur habere formoſam:nō tamen ut arbitror
dubitabis iudicare uel ex parte deformen cuius alteram
faciē cauſæ turpitudo fœdauerit.Si autem uideris hoīem
nullis honeſtis ſtudijs intēdētē:ſed carnis illecebris irre-
titū:uentri & luxuriæ deditū:quales ſunt illi quorū deꝰ
Philip.3 uēter eſt,& gloria in cōfuſione eorū q terrena ſapiunt:qd
iſtum:nónne ex utraqꝫ parte fœdiſſimū iudicabis:in cuiꝰ
utiqꝫ intentione,& res & cauſa reproba inuenitur?Ergo
intendere non in deum ſed in ſeculū,ſecularis aīæ eſt:nec
ullam prorſus genarum ſpecioſam habētis. Intendere au
tem quaſi in deum ſed non propter deum:hypocritæ pla
ne aīæ eſt:cuius etſi una facies decora uidetur ꝙ ad deū
qualicūqꝫ intentione reſpiciat:ipſa tñ ſimulatio omne de
corū in ea exterminat,&magis per totū ingerit fœditatē.
Si autem uel ſolum uel maxime ob uitæ præſentis neceſſa
ria ad deū conuerterit intentionē:nō qdē fece hypocriſis
putidā:puſillanimitatis tñ uitio docimus ſubobſcurā:&
minus acceptā.Porrò ecōtrario intēdere ī aliud quàm in
deū,tñ ꝓpter deū nō ociū mariæ,ſed marthæ negotiū ē.
Abſit aūt ut quæ huiuſmodi eſt quicquā illā dixerim ha-
bere deforme,nec tamā ad perfectū affirmauerim pueniſ-
Luc.10. ſe decoꝛis:qppe quæ adhuc ſolicita eſt,& turbatur erga
plurima,& non poteſt terrenorū actuū uel tenui puluere
nō reſpgi.Quē tamē cito facileqꝫ deterget,uel in hora ſan
ctæ dormitionis caſta intētio & bonæ conſciētiæ interro
gatio in deū.Ergo ſolum inquirere deū propter ipſum ſo
lum:hoc planè eſt utramqꝫ bipartitæ intentionis faciē ha
bere pulcherrimā:atqꝫ id proprium ac ſpeciale ſpōſæ:cui
merito ſingulari ꝑrogatiua audire cōueniat.Pulchræ ſūt
Cañ.1. genæ tuæ ſicut turturis.Cur uerò ſicut turturis?Pudica
auicula eſt,& conuerſatio eius non cum multis:ſed ſolo
degere fertur contenta compare:ita ut ſi illum amiſerit,
alterum non requirat:ſed ſola deinceps conuerſetur. D
Tu ergo q hæc audis:ut ſanè non ocioſe audias ea q̄ ſcri-
pta ſunt propter te,& nunc propter te uerſantur & diſpu
tantur,tu(inquā)ſi ad iſtiuſmodi ſpūſſancti incitamenta
moueris,& inardeſcis dare operam quomodo animam
tuam facias ſponſam dei:ſtude ambas ſpecioſas habere
has genas tuæ intētionis:ut imitator caſtiſſimæ uolucris
ſedeas:ſm prophetam ſolitariꝰ,quoniam leuaſti te ſupra
ꝑs.44. te.Omnino ſupra te eſt angelorum domino deſponſari.
An non ſupra te adhærere deo:atqꝫ unū ſpiritum eſſe cū
eo?Sede itaqꝫ ſolitarius ſicut turtur:nihil tibi & turbis:
nihil cum multitudine cæterorum etiamqꝫ ipſam obliui-
ſcere populum tuum:& domum patris tui,& concupi-
ſcet rex decorem tuum.O ſancta anima ſola eſto:ut ſoli
omnium ſerues teipſum,quē ex omnibus tibi elegiſti.Fu
ge publicū:fuge & ipſos domeſticos:ſecede ab amicis &
intimis,etiā&ab illo qui tibi miniſtrat.An neſcis te uere-
cundum habere ſponſum & qui nequaquā ſuā uelit tibi
indulgere ꝑſentiam ꝑſentibus cæteris?Secede ergo:ſed
mente nō corpore:ſed intentione:ſed deuotione:ſed ſpi-
ritu.Spiritus eñ ante faciē tuā chriſtus dñs:ſpiritusqꝫ re
qrit nō corporis ſolicitudinē:quāquā & corpore interdū
nō ocioſe te ſeparas:cum oportune potes:præſertim in
tempore orationis.Tenes etiā in hoc & mandatum ſpon
ſi & formam. Tu,inquit,cum oraueris intra in cubiculū Matt.6.
tuū:& clauſo oſtio ora.Et qđ dixit fecit. Solus in oratio-
ne pernoctabat:nō modo ſe abſcondens à turbis:ſed nec
ullū quidē diſcipulorū:nec ullū domeſticorū admittens.
Deniqꝫ tres ſecū intimos ſibi adduxerat cū ultro prope-
raret ad mortē:auulſus eſt & ab ipſis orare uolēs.Ergo & Matt.9.
tu fac ſimiliter quando orare uolueris.Decætero ſola in-
dicitur tibi mentis & ſpūs ſolitudo. B Solus es ſi non
communia cogites:ſi non affectes præſentia:ſi deſpicias
quod multi ſuſpiciunt:ſi faſtidias quod omnes deſiderāt
ſi iurgia deuites,ſi damna non ſentias:ſi non recorderis
iniuriarū.Alioquin nec ſi ſolus corpore es:ſolus es.Vi-
dèsne poſſe eſſe te:& ſolū cū inter multos,& inter multos
cū ſolꝰ es.Solꝰes in quātacūqꝫ hominū uerſeris frequen-
tia:tantum caue aliene conuerſationis eſſe,aut curioſus
explorator:aut temerarius iudex.Etiam ſi perperam actū
quid deprehendas:nec ſic iudices proximū:magis autem
excuſa.Excuſa intētionē ſi opus nō potes:puta ignoran-
tiam:puta ſubreptionem:puta caſum. Q ſi omnem omni
no diſſimulationem rei certitudo recuſat:ſuade nihilomi
nus ipſe tibi,& dicito apud temetipſum. Vehemens fuit
nimis tentatio.Quid de me illa feciſſet ſi accepiſſet in me
ſimiliter poteſtatem?Et memento me modo alloqui ſpon
ſam,& non amicum ſponſi inſtruere:cui alia ratio eſt dili-
gentius obſeruandi ne quis peccet,& explorandi an pec-
cet,& emēdandi ſi peccatum fuerit.A qua ſanè neceſſita-
te ſpōſa libera eſt ſoli uiuēs ſibi & ipſi quē diligit ſponſo
pariter & dño ſuo,q eſt ſup oīa deꝰ bñdictꝰ in ſc͞la.Amen.

Qualiter ſpōſa recipit interim magnā cōſolatio-
nem de contēplatiōe diuine claritatis:antequā perue
niat ad eius ſpeciē futurā. Sermo. XLI. C

COllum tuū ſicut monilia. Solet ornari collum Canti.1.
monilibus:non ipſis cōparari. Sed hoc ille fa-
ciant:qbus qa de ꝓprio nō ineſt decor:aliunde
neceſſe eſt ut mendicēt,unde ſe ſpecioſas mētiā
tur.Nam ſponſæ collū ita in ſeipſo formoſum,& tam de-
center quaſi natura formatū eſt ut extrinſecus non reqrat
ornatū.Quid enim opus eſt peregrinorū fucos adhibere
colorum:cui ꝓpria & tāquā innata ſufficit pulchritudo,
intantū ut ipſorū quoqꝫ quæ ad ornandū querunꝫ moni-
liū poſſit adæquare nitorē?Hoc nēpe ītelligi uoluit q mi
nime qdē à collo(ut aſſolet)pēdere monilia:ſed ipm po-
tiꝰ eſſe ſicut monilia dixit. Nūc iā inuocādꝰ eſt nobis ſpūſ
ſctūs:ut ſicut ſpūales ſpōſæ genas ſua dignatione tribuit
inuenire:ita etiā ipſiꝰ ſpūale collū demonſtrare dignetur.
Et nemo qdē intellectui(qa mihi incūbit loq q̄ ſentio)ni
hil interim uerisimiliꝰ ꝓbabiliusue elucet,quàm ipm aīæ
intellectū colli noīe deſignari. Tu quoqꝫ idem(ut arbi-
tror)approbabis:ſi aduertas ſimilitudinis rōnē. An non
ſiquidem tibi uidetur colli quodāmodo uice fungi intel-
lectus:per quem tua anima traijcit in ſe ſpiritus uitalia ali
menta:atqꝫ in quedam transfundit uiſcera morum affe-
ctuūqꝫ ſuorū?Hoc ergo ſpōſæ collum,id eſt purus & ſim
plex intellectus:cum nuda & aperta ueritate ſatis per ſe-
ipſum reniteat:non indiget ornamento:ſed ipſum magis
tanquam precioſum monile animam decenter exornat,ac
proinde ſimile monilibus ipſis deſcribitur.Bonum moni
le ueritas:bonum puritas ſiue ſimplicitas,bonum planè
monile ſapere ad ſobrietatem.Philoſophorum uel hære-
ticorum intellectus non habet hūc in ſe puritatis ueritati-
tiſqꝫ nitorem,& ideo multam curam gerunt ipſum colo-
rare:& fucare faleris uerborū,& uerſutijs ſyllogiſmorū:
ne ſi nudus appareat:falſi etiam appareat turpitudo. A
Sequitur.Murenulas aureas faciemus tibi:uermiculatas Ibidem
argento.Si faciam ſingulariter,& nō pluraliter faciemus
dixiſſet,abſolute & indubitanter etiam hoc loqui ſpon-
ſum pronūciaſſem. Nunc autem uide ne fortè magis ſo-
dalibus eius congruentius aſſignemꝰ:ſponſam quaſi con
ſolantibus tali promiſſione ꝙ donec perueniat ad uiſio-
nem cuius ſic flagrat deſiderio:facturi ſint illi murenulas
pulchras:& precioſas,que ſunt aurium ornamenta. Atqꝫ
hoc propterea

hoc ꝓpterea(ut opinor)quia fides ex auditu,& quādiu
per fidē ambulatur & non per ſpeciē,dāda opera potius
inſtruēdo auditui,quàm uiſui exercendo.Fruſtra nanqꝫ
intenditur oculus qui nō ſit fide mundatꝰ:cum ſolis qui
mūdo corde ſunt,uidēdi copia ꝓmittatur.Scriptū uerò
Actu.15 eſt:Fide mūdans corda eorū.Quia ergo fides ex auditu.
& ex illa uiſus purgatio eſt,merito illi ornandis auribus
intendebāt,dū auditus ſicut ratio docuit,uiſus ſit præpa
ratio.Tu inquiunt,ô ſponſa intuendæ dilecti inhias cla-
ritati,ſed hoc alterius tēporis eſt.Damus autē in præſen-
tiarum ornamenta auribus tuis,quod erit tibi interim cō
ſolatio,erit & præparatio ad hoc ipſum quod poſtulas.
ꝑs.44. Ac ſi illud prophetæ ei dicant.Audi filia & uide.Videre
deſideras,ſed audi prius. Gradus eſt auditus ad uiſum.
ꝑs.85. Proinde audi & inclina aurem tam ornamentis quæ tibi
facimus,ut per auditus obediētiam ad gloriam pueniās
ꝑs.50. uiſionis.Nos auditui tuo damus gaudium & lætitiam:
nam uiſui nō eſt noſtrum dare(in quo gaudij plenitudo,
& tui deſiderij adimpletio eſt)ſed illius quem diligit ani-
ma tua.Ipſe ut gaudiū tuū plenū ſit,oſtendet ſeipſum ti-
ꝑs.15. bi.Ipē adimplebit te lætitia cū uultu ſuo.Tu īterim acci-
pe ad conſolationem murenulas has de manu noſtra,cæ-
terum delectationes in dextera eius uſqꝫ ad finē. C Ad
uertendum cuiuſmodi ei murenulas offerunt.Aureas,in
Canti.1. quit,uermiculataſqꝫ argento.Aurum diuinitatis eſt ful-
gor,aurum ſapientia quæ deſurſum eſt.Hoc auro fulgen-
tia quedam quaſi ueritatis ſignacula ſpōdent ſe figuratu
ros hi quibꝰ id miniſterij eſt:ſupni aurifices,atqꝫ internis
aīæ auribꝰ inſerturos.Qđ ego nō puto eſſe aliud quàm
texere ſpiritales quaſdam ſimilitudines,& in ipſis puriſſi
ma diuinæ ſapientiæ ſenſa animæ contēplantis conſpecti
1.Cor.13 bus importare,ut uideat ſaltē per ſpeculum & in ænigma-
te,quod nōdū facie ad faciam ualet ullatenus intueri.Di-
uina ſunt,& niſi expertis ꝓrſus incognita quæ effamur,
quomodo uidelicet in hoc mortali corpe,fide adhuc ha-
bente ſtatum,& necdum propalata perſpectui ſubſtantia
luminis,iam tamen interim pure interdum cōtemplatio
ueritatis partes ſuas agere intra nos uel ex parte ꝑſumit,
ita ut liceat uſurpare etiā alicui noſtrū cui hoc datū deſu
1.Cori.2 per fuerit illud apoſtoli:Nunc cognoſco ex parte.Itē.Ex
parte cognoſcimus,& ex parte prophetamus. Cum autē
diuinius aliquid raptim & ueluti in uelocitate coruſci
luminis interluxerit menti ſpiritu excedenti,ſiue ad tem-
paramētum nimij ſplendoris,ſiue ad doctrinæ uſum,con-
tinuo(neſcio unde)ad ſunt imaginatoriæ quædā rerum
inferiorum ſimilitudines infuſis diuinitus ſenſis cōueniē
ter acommodatæ,quibus quodammodo adumbratꝰ pu-
riſſimus ille ac ſplendidiſſimꝰ ueritatis radius,& ipſi ani-
mæ tolerabilior fiat,& quibus cōmunicare illū uoluerit
capabilior,Exiſtimo tamē ipſos formari in nobis ſancto-
rum ſuggeſtionibus angelorū,ſicut econtrario cōtrarias
1.Cor.13 & malas ingeri immiſſiōes per angelos malos non dubiū
eſt.Et fortaſſis hinc illud eſt ſpeculū atqꝫ ænigma,ut dixi,
ꝑ quod uidebat apoſtolus ex iſtiuſmodi puris pulchriſqꝫ
imaginationibꝰ angelorum quaſi manibus fabricatum:
quatenus & dei eſſe qđ purū & abſqꝫ omni fantaſia cor-
porearum imaginū cernitur,ſentiamus:& elegantē quā-
libet ſimilitudinē,qua id digne ueſtitum apparuerit,mi-
niſterio deputemus angelico.Quod ſignaſſe expreſſiꝰ ui-
Cañ.1. detur alia interpretatio,dicens. Similitudines aurifabri
faciamus tibi,cum diſtinctionibus argenti.Vnum eſt cum
diſtinctionibus argenti,& uermiculatas argento.In quo
mihi ſignificare uideꝫ non modo ſimilitudines intus per
angelos ſuggerit ſed nitorem quoqꝫ eloquij per ipſos ex
trinſecꝰ miniſtrari,quo cōgrue atqꝫ decēter ornatæ,&ab
Pſal.11. auditoribus facilius capiantur & delectabilius.Quòd ſi
dixeris,qui eloquio & argento?Dicit tibi propheta:Elo
quia domini eloqa caſta,argentum igne examinatum.Ita
ergo illi cæleſtes adminiſtratorij ſpiritꝰ peregrinanti in
terris ſpōſæ faciūt murenulas aureas uermiculatas argen
Cañ.1. to. B Vide autē qūo illa aliud cupit & aliud accipit,&
nitenti ad cōtēplationis qetē labor prædicationis impo-
nitur:& ſitienti ſponſi præſentiā,filiorū ſponſi pariendo
rum alendorūqꝫ ſolicitudo iniungitur.Neqꝫ nūc tñ acci
dit illi hoc,ſed & alia uice(ut memini)cum ſponſi ample-
xus & oſcula ſuſpiraret,reſponſum eſt ei:qa meliora ſunt Ibidem.
ubera tua uino:ut ex hoc ſe intelligeret matrē,atqꝫ ad dā-
dum lac paruulis,nutriendumqꝫ filios reuocari.Fortaſſis
& in alijs cātici huiꝰ lòcis hoc ipm tu quoqꝫ(niſi piger ſis
ad inquirendum)per teipſum aduertere poteris.An non Geñ.29
res iſta quondam in ſancto patriarcha Iacob præfiguraba
tur,cum fruſtratꝰ optatis diuqꝫ expectatis rachelis ample
xibus,pro ſterili & decora,fœcundam & lippam inuitus
atqꝫ ignarus accepit?Ita ergo nunc ſponſa ſcire cupiens
& inquirens ubi in meridianis horis dilectꝰ paſcat & cu-
bet,murenulas ꝓ eo reportat aureas,uermiculatas argen
to,id eſt ſapientiā cum eloquentia,haud dubiū qn ad ꝑdi
catiōis opus.Docemur ex hoc ſanè intermittēda plerūqꝫ
dulcia oſcula propter lactentia ubera,nec quēquā ſibi,ſed
omnes illi q̄ mortuꝰ eſt pro oībꝰ,eſſe uiuendū.Væ q bene
de deo & ſentire & eloq acceperūt,ſi quæſtū æſtimēt pie-
tatē,ſi conuertāt ad inanē gloriā qđ ad lucra dei accepe-
rant erogādū,ſi alta ſapiētes,humilibꝰ nō conſentiāt.Pa-
ueant qđ in ꝓpheta legiꝫ,dicēte dño.Dedi eis aurū meū
& argētū meū,ipſi aūt de argento & auro meo opati ſunt
Baal.Tu ergo audi qd ſpōſa accepta hinc quidē increpa-
tione,inde uerò ꝓmiſſione,reſpōderit.Neqꝫ eñ uel de ꝓ
miſſis extolliꝫ,uel ꝓ repulſa iraſcitur,ſed ſicut ſcriptū eſt.
Corripe ſapientē,& amabit te.Et item qđ ad donationes Prou.9.
& promiſſiones ſpectat:Quāto maior es humilia te in oī- Eccli.3.
bus.Quod ex eius reſpōſione melius utrūqꝫ patebit.Sed
ipſa ſi placet diſcuſſio in aliud ſermonis principiū differa
tur.Et de his quæ dicta ſunt glorificemꝰ ſponſum eccleſiæ
dñm noſtrū ieſum chriſtum,qui eſt ſup omnia benedictus
deus in ſecula.Amen.

De duplici hūilitate,una uidelicet quā parit ueri
tas,& altera quā inflāmat charitas. Ser. XLII. D

CVm eſſet rex in accubitu ſuo,nardus mea de Canti.1.
dit odorem ſuū.Hæc ſunt uerba ſpōſæ quæ
in hodiernū diē diſtulimus,hoc reſponſum
qđ dedit ubi increpata eſt à ſponſo,non tñ
ſpōſo,ſed eius ſodalibus.Quod facile eſt ad
uertere ex uerbis ipſis.Cū eñ nō dicit quaſi ad ſecūdam
perſonā cū eſſes rex in accubitu tuo,ſed cū eſſet in accubi
tu ſuo,patet ꝙ non ad ipſum loquitur,ſed de ipſo. Puta
proinde ſponſum ubi eam(quatenus uiſum fuit)aut cor
ripuit aut repreſſit:comperta ex ſuffuſione genarū uere-
cundia,ceſſiſſe loco,ut illa ſe abſente loqueretur liberius
quæ ſentiret:ſed & ſi pauidior(ut aſſolet)quàm oportue
rit,& deiectior animo facta eſſet,ſodalium eam conſola-
tiones erigerent.Quod tamē & ꝑ ſeipſum facere non ne-
glexit,quātū iudicauit pro tēpore oportere.Nam ut cla-
rū relinqueret,quantū ſibi in illa correptiōe complacuit,
quippe quā ſenſit digne & prout oportuit acceptari,nō
ſanè ante ſe abſentauit,quàm ex abundantia(quod non
eſt dubiū)cordis prorūperet in laudes eius,& genarum
colliqꝫ ipſiꝰ pulchritudinē cōmēdaret:ꝓpterea & qui cū
ipſa remanent,blandè loquunꝫ illi,& munera offerūt ſciē
tes domini uoluntatem.Ad ipſos ergo reſponſio eius.Et
literalis quidē contextio ſchematis ita ſe habet. B Sed
priuſquam ex hac teſta nucleum ſpiritus elicere inchoe-
mus,dico unum breuiter.Fœlix cui ſua obiurgatio ſic re
ſpondet quemadmodū habemꝰ formam præſentis loci.
Vtinam magis neminem obiurgare neceſſe ſit,hoc enim
melius.Sed quoniam in multis offendimus omnes mihi
tacere nō licet,cui ex officio incumbit peccātes arguere,
magis autem urget charitas. Quod ſi arguero & fecero
quod meū eſt,illa autē increpatio procedens minime qđ
ſuum eſt faciat,neqꝫ id ad qđ miſi illam ſed reuertatur ad
me uacua tanquā iaculū feriens & reſiliens,quid me ani-
mi tūc habere putatis fratres?Nónne angor,nónne tor-
queor?Et ut mihi uſurpē aliqd ex uerbis magiſtri(quia

de ſapiētia nō poſſum)prorſus coartor duobus, & quid
eligam neſcio,placere ne mihi in eo ꝙ locutus ſum,quo-
niam quod debui feci:an pœnitētiam agere ſuper uerbo
meo quia quod uolui non recepi. Volui nimirum perime
re hoſtē,& eripere fratrē:& non feci ſic,magis autem cō-
trariū accidit. Nam læſi animā,& culpā auxi. Siqdā acceſ
Ezech.3 ſit & contemptus. Nolunt audire te,inquit,quia nolunt
audire me. Vides quæ maieſtas contēnitur? Nō te putes
me ſolum ſpreuiſſe,dominus locutꝰ eſt. Et quod dixit pro
Lucæ.10 phetæ,dixit & apoſtolis. Qui uos ſpernit, ait,me ſpernit.
Non ſum ꝓpheta,nō ſum apoſtolus,& ꝓphetæ tamen &
apoſtoli(audeo dicere)uice fungor: & quibꝰ nō æquor
meritis,eorum implicor curis. Et ſi ad meā multam confu
ſionem,& ſi ad grande periculū mihi ſup cathedrā Moy-
ſi ſedeo,cuius tamen uendico mihi uitā,nec experior gra
tiā. Quid tamē. Num ideo cathedræ non deferet,quoniā
occupata eſt ab indigno? Etiam ſi ſcribæ & phariſæi in ea
ſedeant,inquit,quæ dicunt facite. Plerūq; etiam impatiē
tia contemptui iungitur,ita ut aliqs nō ſolū nō curet cor
rigi obiurgatus,ſed inſuper obiurgāti indignetur more
frenetici manum medici repellētis. Mira peruerſitas. Me
ps.10. dicanti iraſcitur qui non iraſcitur ſagittāti. Eſt enim qui
ſagittat in obſcuro rectos corde,qui & teipſum nunc ſa-
ps.70. gittauit ad mortem,& in illū non cōmoueris? Mihi indi-
gnaris,qui ſanū te fieri cupio? Iraſcimini,inquit, & noli-
te peccare. Si peccato iraſceris,non ſolū minime peccas
ſed & quod peccaras exterminas. Nunc uerò & peccatū
retines medicamētum reſpuēdo,& peccare apponis irra-
tionabiliter iraſcendo,& eſt ſupra modum peccās pecca-
tum. Aliquoties additur & impudentia,ut non modo im
patienter ferat ꝙ corripit,ſed etiam id unde reprehendit,
impudēter defendat. Hoc planè deſperatio. Frōs,inquit,
mulieris meretricis facta eſt tibi, noluiſti erubeſcere. Et
ait: Receſſit zelus meus à te:ultra nō iraſcar tibi. Solo au-
ditu cōtremiſco. Sentiſne quanti periculi quātiq; horro
ris & tremoris res ſit peccati defenſio? Dicit iterum:Ego
quos amo arguo & caſtigo. Si ergo te zelus deſeruit, &
amor. Nec eris amore dignꝰ,q indignus caſtigatiōe cēſe
ris. D Vides qa tūc magis iraſcit deꝰ cū nō iraſcit. Miſe
reamur impio ,inqt,& nō diſcet facere iuſtitiā. Miſericor
diam hanc ego nolo. Super omnem iram miſeratio iſta,
ſepiens mihi uias iuſtitiæ. Satius profectò mihi iuxta ꝓ-
phetæ conſilium,apprehendere diſciplinā,ne quādo ira
ſcatur dominꝰ,& peream de uita iuſta. Volo iraſcaris mi-
hi pater miſericordiarū,ſed illa ira qua corrigis deuiū nō
qua extrudis deuia. Illud tua nobis benigna aīaduerſio
parit,hoc formidoloſa nutrit diſſimulatio. Non enim cū
neſcio,ſed cū ſentio te iratum:tūc maxime confido propi
tiū:etenim cum iratus fueris miſericordiæ recordaberis.
Deus,inquit,tu ꝓpitius fuiſti eis,& ulciſcens in oēs adin
uētiones eorū. Moyſen alloquitur & Aarō atq; Samue
lem,quos modo pmiſerat,& hoc uocat ꝓpitiationem,ꝙ
eorū deꝰ nō pepercit exceſſibus. I nunc tu ergo, atq; hāc
tibi excludito in æternū,defendēdo errorē,& accuſando
correptionē. An non iſtud eſt malū dicere bonū,& bonū
malum? An non ex hac odioſa impudētia pullulabit mox
impœnitētia,mater deſperationis? Quem enim pœniteat
ſuper bono quod putat? Væ illis,inquit. Væ illd æternū
eſt. Aliud eſt queq; tētari à propria cōcupiſcentia abſtra
Eccli.13. ctum & illectū & aliud ſponte appetere malum tanquam
bonū ad mortē quaſi ad uitā male ſecurū properare. Pro
huiuſmodi dico mallem aliquando tacuiſſe & diſſimulaſ-
ſe quod agi perperam deprehēdi:quàm ad tantam repre-
hēdiſſe perniciē. Dicas forſam mihi ꝙ bonū meum ad me
reuertatur,& quia liberaui animā meā, & mundus ſum à
ſanguine hominis cui anunciaui & locutus ſum,ut auer-
teret à uia ſua mala,& uiueret. Sed etſi innumera talia ad
das,me tamen minime iſta conſolabuntur,mortem filij in
tuentē. Quaſi uerò meam illa reprehēſione liberationē q̄
ps.39. ſierim,& non magis illius. Quæ enim mater etiam ſi oēm
quā potuit curā & diligētiā ægrotāti filio adhibuiſſe ſe
ſciat,ſi demū fruſtratam ſe uiderit,& oēs labores ſuos eſſe
penitꝰ inefficaces,illo nihilominus moriēte ꝓpterea un-
quā à fletibus temperauit. Et illa qdē hoc pro morte tem-
porali,quāto magis me pro morte æterna mei filij manet
utiq; ploratus & ululatus multus,etiā ſi nihil mihi cōſciꝰ
ſum quo minus annunciauerim illi. C Vides etiam à
quātis è regione malis & ſe & nos liberat,qui correptus
māſuete reſpōdet,uerecunde acquieſcit,modeſte obtem-
perat,humiliter confitetur? Huic ego animæ in omnibus
me profitear debitorem,huic me miniſtrū & ſeruū tāquā
digniſſimæ dn̄i mei ſpōſæ,& q̄ reuera dicere poſſit. Cum
eſſet rex in accubitu ſuo,nardus mea dedit odorem ſuū. Can.1.
Bonus hūilitatis odor,qui de hac ualle plorationis aſcen
dēs:perfuſis circūquaq; uicinis regionibꝰ,ipm quoq; re-
giū accubitū grata ſuauitate reſpergat. D Eſt nardꝰ hu-
milis herba,quā & calide ferunt eſſe nature hi qui herba-
rum uires curioſius explorarunt:& ideo per hanc uideor
mihi nō incōuenienter hoc loco uirtute humilitatis acci-
pere,ſed quæ ſancti amoris uaporibus flagret. Quod pro
pterea ſanè dico,quoniā eſt humilitas quam nobis ueri-
tas parit,& nō habet calorē:& eſt humilitas quā charitas
format & inflammat. Atq; hæc quidē in affectu,illa in co-
gnitione conſiſtit. Etenī tu ſi temetipſum intus ad lumen
ueritatis & ſine diſſimulatione inſpicias,& ſine palpatio
ne diiudices:non dubito quin humilieris, & tu in oculis
tuis, factus uilior tibi ex hac uera cognitione tui, quan-
uis necdum fortaſſe id eſſe patiaris in oculis aliorū. Eris
igitur humilis,ſed de opere interim ueritatis, & minime
adhuc de amoris infuſione. Nā ſi ueritatis ipſius quæ te
tibi ueraciter atq; ſalubriter demonſtrauit,ſicut ſplendo
re illuminatꝰ,ita effectus amore fuiſſes: uoluiſſes procul-
dubio:qd in te eſt,eādē de te oēs tenere ſniam, quā ipam
apud te ueritatē habere cognoſcis. Sanè qd in te eſt dixe
rim,quoniam plerūq; non expedit innoteſcere oībus oīa
quæ nos ſcimus de nobis,atq; ipſa ueritatis charitate, &
charitatis ueritate uetamur, palā fieri uelle quod noceat
agnoſcēti. Alioqn ſi priuato amore tui tētꝰ detines pari-
ter intra te iudiciū ueritatis incluſum,cui dubiū eſt minꝰ
te ueritatem diligere, cui proprium prefers uel cōmodū
uel honorem? Vides igit nō eſſe idipm, hoīem de ſeipſo
nō altum iam ſapere,ueritatis lumine redargutum: & hu-
milibus ſponte cōſentire,munere charitatis adiutū. Illud
enim neceſſitatis eſt hoc uolūtatis. Semetipſum exinani- Phili.2.
uit inquit,formam ſerui accipiens,& formam humilitatis
tradens. Ipſe ſe exinaniuit,ipſe ſe humiliauit,nō neceſſi-
tate iudicij:ſed noſtri charitate. Poterat nimirum uilem
ſe & contemptibilem demonſtrare,ſed planè non reputa-
re,quoniam ſciebat ſeipſum. Voluntate proinde humilis
fuit,& nō iudicio,qui talē ſe obtulit qualē eſſe neſciuit:
magis autem placuit minimū reputari,qui ſe ſummū non
ignorabat. Deniq; ait. Diſcite à me qa mitis ſum,& hūilis Mat.11.
corde. Corde dixit,cordis affectu,id eſt uoluntate. Itaq;
neceſſitatē excluſit,qui uoluntatem confeſſus eſt. Nō enī
quomodo ego uel tu inuenimus nos in ueritate dignos
dedecore & contēptu,dignos oī extremitate & inferiori
tate,dignos etiā ſupplicijs,dignos plagis: nō, inquā, ita
& ille,quæ tamē oīa expertus eſt: quia uoluit tanquā hūi
lis corde, Hūilis uidelicet illa humilitate quā cordis ſua-
ſit affectio,nō quā extorſit diſcuſſio ueritatis. Propterea
dixi hāc uolūtariæ humilitatis ſpeciē, non redargutione
ueritatis,ſed charitatis intra nos infuſione creari: qa cor-
dis eſt:qa affectionis:quia uoluntatis:an uerò recte, tu iu
dica. Itēq; etiā hoc tuo æque examinet iudicio, dignène
eandē dn̄o aſſignarim,quē charitate conſtat exinanitum,
charitate minoratū ab angelis,charitate parentibꝰ ſubdi
tum,charitate baptiſte manibꝰ inclinatum, charitate car-
nis infirma paſſum,charitate poſtremo morti obnoxium,
cruce ingloriū extitiſſe. C Sed & hoc unū adhuc tui
ſit conſiderare arbitrij,rectène etiā hāc ipſam humilitatē
ita charitate calentem, herba humili & calida, id eſt nar-
do putauerim deſignatā. Et ſi ita cūcta probaueris (pro-
babis enim

dabis enim rationi maniſeſtiſſime acquieſcent tunc ſi iam
apud teipſum humiliatus es neceſſaria illa hūilitate quā
ſcrutās corda & renes ueritas ſenſibus ingerit animæ ui-
gilantis,adhibe uoluntatem,& fac de neceſſitate uirtutē:
quoniā nulla eſt uirtus ſine cōueniētia uoluntatis. Sic au
ps.35. tem fiet iſtud,ſi nolis alter apparere foris,quàm te inue-
nis intus. Alioquin time ne de teipſo legas. Quoniam do
loſe egit in conſpectu eius,ut inueniatur iniquitas eius
ad odiū. Pondus,inquit,& pondus abominatio eſt apud
deum. Quid enim? Tu te depreciaris in ſecreto apud te-
ipſum ueritatis trutina ponderatus,& foris alterius pre-
cij mentiens maiori te pondere uēdis nobis quàm ab ipa
accepiſti? Time deū,& noli hanc rem peſſimam facere : ut
quem humiliat ueritas,extolat uolūtas:hoc enim eſt reſi
ſtere ueritati,hoc pugnare cōtra deum. Magis autem ac-
quieſce deo,& ſit uolūtas ſubdita ueritati,nec tātum ſub
ps.16. dita,ſed & deuota. Nōnne deo,īquit,ſubiecta erit anima
mea? Et parū eſt eſſe ſubiectum deo,niſi ſis & omni huma
næ creaturæ propter deū,ſiue abbati tanquam præcellē
ti,ſiue prioribus tanquā ab eo cōſtitutis. Ego plus dico,
Matt.3. ſubdere paribꝰ,ſubdere & minoribus. Sic enī decet nos,
inquit,omnē implere iuſtitiam. Vade & tu ad minorem ſi
uis in iuſtitia eſſe pfectus,defer inferiori,iuniori te incli-
nato. Hoc enī faciens trahes & ipſe ad te ſponſæ ſermonē
quem dixit:quia nardꝰ mea,dedit odorē ſuū. D Odor
deuotio eſt,odor bōa opinio quæ ad oēs puenit,ut chri-
ſti ſis bonus odor in omni loco,ſpectabilis omnibꝰ,ama-
bilis oībus. Nō poteſt hoc ille humilis quē ueritas ad hu
militatē cogit,quoniā ſibi habet illā,& exire nō patitur
ut ſparſa foris redoleat. Magis aūt nō habet odorem,qa
nō habet deuotionē,utpote q nō ſponte neq; libenter ſe
humiliat. Sponſæ uerò humilitas tanquā nardus ſpargit
odorem ſuum,amore calens,deuotiōe uigens, opinione
redolens. Sponſæ humilitas uoluntaria eſt, perpetua eſt,
fructifera eſt. Odor eius nec reprehenſione exterminatur
Canti.1. nec laude. Audierat. Pulchræ ſunt genæ tuæ ſicut turtu-
ris,& collum tuum ſicut monilia. Acceperat & repromiſ
ſionē ornatus aurei,& nihilominus tamen cum humilita
te reſpondet,& quanto maiorem ſe audit,tanto humiliat
ſe in omnibus. Non gloriatur in meritis,nec inter laudes
ſuas humilitatis obliuiſcitur,quā & humiliter confitetur
ſub nardi nomine. Ac ſi uoce uirginis Mariæ dicat. Nul-
lius mihi meriti cōſcia ſum ad tantam dignationē, niſi ꝙ
Canti.1. reſpexit deꝰ humilitatem ancillæ ſuæ. B Nam quid eſt
aliud,nardus mea dedit odorem ſuum,quàm placuit mea
humilitas? Non mea inquit,ſapientia, nō mea nobilitas,
non mea pulchritudo,quæ nulla erant mihi,ſed quæ ſo-
la inerat humilitas dedit odorem ſuum,id eſt ſolitum. So-
lito placet deo humilitas. Solito planè atq; ex cōſueto ex
celſus dominus humilia reſpicit: & ideò cum eſſet rex in
accubitu,id eſt in excelſo habitaculo ſuo,illud quoq; hu-
militatis odor aſcendit. In altis habitat, inquit, & humi-
ps.112. lia reſpicit in cælo & in terra. Ergo cū eſſet rex in accubi-
Canti.1. tu ſuo,nardus ſponſæ dedit odorē ſuū. Accubitus regis,
ſinus eſt patris:qa ſemper in patre filius. Nec dubites re-
gem hunc eſſe clementē,cui perennis accubitus eſt pater
næ benignitatis diuerſoriū. Merito clamor humiliū aſcē
dit ad eum,cui fons pietatis eſt manſio,cui familiaris ſua-
uitas,cui ſubſtātialis uel potius conſubſtantialis bonitas
eſt:cui ideò totum qd eſt,de patre eſt,ut nil prorſus in re
gia maieſtate niſi paternū,humiliū trepidatio ſuſpicetur.
ps.11. Deniq; propter miſeriā inopū & gemitū pauperum nūc
exurgam dicit dominus. Horū igitur cōſcia ſponſa(utpo
tè domeſtica atq; chariſſima)non ſe putat arcēdam ſpon-
ſi gratia penuria meritorū,ſola de humilitate præſumēs.
Regem deniq; noīat,nam ſponſum interim territa incre
patione non audet,& in alto habitare fatet,nec ſic tamen
diffidit humilitas. C Primitiuæ eccleſiæ potes hunc cō-
gruentiſſime aptare ſermonē,ſi recordaris dies illos qui-
bus aſſumpto domino ubi erat prius,& ſedente in dexte-
ra patris illo ſuo antiquo nobili atq; glorioſo accubitu,
diſcipuli erant congregati in loco uno:perſeuerātes una
nimiter in oratione cū mulieribus & maria matre Ieſu &
fratribꝰ eius. Nōnne tibi uidetur reuera tūc tēporis nar-
dum paruulæ & trepidātis ſpōſæ dare odorem ſuum? De Actu.2.
niq; cū factus eſt repēte de cælo ſonus tanquā aduenīetis
ſpiritus uehemētis,& repleuit totā domū ubi erant ſedē-
tes,an nō merito paupercula tunc dicere potuit? Cū eſſet Can.1.
rex in accubitu ſuo,nardus mea dedit odorem ſuum. Pa-
tuit pro certo oībus in loco manentibus quàm gratꝰ hu-
militatis & quàm beneplacitus odor aſcenderat,cui mox
tā copioſa & glorioſa remuneratione reſpōſum eſt. Cæte-
rū illa nō ingrata bn̄ficij fuit. Audi enī quomodo mox re-
pleta deuotione parat ſe ad oīa mala perferenda pro no-
mine eiꝰ. Nā ſequit: Faciſculus myrrhæ dilectus meꝰ mihi Ibidem.
inter ubera mea cōmorabit. Infirmitas mea (quā noſtis)
non ſinit ulterius progredi. Hoc ſolum dico:quia tribula
tionum amaritudines ſub myrrhæ nomine dicit ſe ſubire
paratā amore dilecti. Reliquū capituli aliàs ꝓſequemur,
ſi tamē exoratꝰ à uobis ſpūſſctūs affuerit,q nos intellige-
re faciat uerba ſpōſæ q̄ ipſe inſpirādo formauit, ſicut no-
uit illiꝰ cuiꝰ ipe ſpūs eſt laudibꝰ cōuenire,ſponſi eccleſiæ
Ieſu xpi dn̄i nr̄i,q eſt ſup oīa deꝰ bn̄dictꝰ in ſecula. Amē.

Qualiter confœderatio paſſionis & laborū xpi fa
cit ſponſam,id eſt aīam pergere illæſam inter proſpera
& aduerſa huius mundi. Sermo. XLIII. A

FAſciculꝰ myrrhæ dilectꝰ meꝰ mihi,inter ubera Can.1.
mea cōmorabitur. Ante rex,modo dilectꝰ. An
te in accubitu regio,modo inter ſpōſæ ubera.
Magna humilitatis uirtus,cui etiā deitatis ma
ieſtas tam facile ſe inclinat. Cito reuerentiæ nomen in uo-
cabulum amicitiæ mutatum eſt:& q lōge erat,in breui fa-
ctus eſt prope. Faſciculꝰ myrrhæ dilectꝰ meus mihi. Myr-
rha amara res,dura & aſpera tribulationum ſignificat. Ea
ſibi dilecti cauſa imminere proſpiciēs,gratulabunda id lo
quitur, cōfidens ſe oīa uiriliter ſubiturā. Ibāt,inqt,gau- Actu.5.
dentes diſcipuli à conſpectu concilij, quoniam digni ha-
biti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati. Propterea
deniq; non faſcem,ſed faſciculum dilectū dicit ꝙ leue præ
amore ipſiꝰ ducat quicquid laboris immineat & doloris.
Bene faſciculus:quia paruulus natus eſt nobis. Bene faſci
culus:quia non ſunt condignæ paſſiones huius tempo- Rom.8.
ris ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis, Id enī,
inqt,qd in præſenti eſt momētaneū & leue tribulationis
noſtræ,ſupra modū in ſublimitate æternum pondus glo-
riæ operat in nobis. Erit ergo quandoq; nobis ingens cu
mulus gloriæ,qui modo eſt faſciculus myrrhæ. An non
faſciculus cuius iugum ſuaue eſt & onus leue? Non qa le
ue in ſe(nec enī leuis paſſionis aſperitas,mortis amaritu-
do)ſed leuis tamē amāti. Et ideo nō ait tātū faſciculꝰ myr
rhæ dilectus meus ſed mihi,inquit,quæ diligo faſciculus
eſt. Vnde & dilectum nominat, mōſtrans dilectionis uim Canti.1.
omnium amaritudinū ſuperare moleſtiam,& quia fortis eſt
ut mors dilectio. Et ut ſcias non in ſe illam,ſed in dn̄o glo
riari,neq; de ꝓpria uirtute ſed de dn̄i adiutorio præſume
re fortitudinē,dicit illū inter ubera ſua cōmoraturū,cui
ſecura decātet. Etiā ſi ambulauero in medio umbræ mor- ps.22.
tis,non timebo mala qm̄ tu mecū es. C Memini me in
uno ſuperiorū ſermonū duo ſponſæ ubera cōgratulatio-
nem diffiniſſe atq; compaſſionē,iuxta Pauli doctrinam di
cētis:gaudere cū gaudētibꝰ,flere cū flentibꝰ. Quia uerò Rom.12.
inter aduerſa & pſpera uerſans,nouit utrobiq; pericula
non deeſſe,mediū huiuſcemodi uberū ſuorū uult habere
dilectū cuius aduerſus utraq; cōtinua ꝓtectione munitā
nec læta extollāt,nec triſtia deijciāt. Tu quoq; ſi ſapis,imi
taberis ſpōſæ prudētiā:atq; hūc myrrhæ tam charū faſci-
culum de pricipali tui pectoris nec ad horā patieris aucl-
li amara illa oīa q̄ ꝓ te ptulit,ſemp in memoria retinēs,ut
aſſidua meditatione reuoluēs,quo poſſis dicere & tu. Fa-
ſciculus myrrhæ dilectus meus mihi,inter ubera mea con
morabitur. ¶Et ego fratres ab ineunte mea conuerſiōe ꝓ
aceruo meritorū quæ mihi deeſſe ſciebam,hunc mihi faſci